

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

LR PREZIDENTO SVEIKINIMAS KOVO 11-OSIOS PROGA	3
KVIETIMAS LIETUVIAMS VISAME PASAULYJE	3
AUDROS DEBESYS – Rytis Motiejūnas	4
SMERKIAME RUSIJOS AGRESIJĄ PRIEŠ UKRAINĄ!	5
GALI IR TU PAREMTI UŽ LAISVĘ KOVOJANČIUS UKRAINIEČIUS! – Irena Gasperavičiūtė	6
AR TAI ISTORIJS LŪŽIO TAŠKAS? – Petras Maksimavičius	7
NEVENKITE SKIEPŲ – Rokiškėnas Liudas Taliunevičius	14

ŠVIETIMAS

AR BUS SUVALKŲ LIETUVIŲ MOKYKLA? – Irena Gasperavičiūtė ..	9
LR SEIMO IR PLB KOMISIJOS REZOLIUCIJA DĖL LIETUVIŠKOS MOKYKLOS SUVALKUOSE STEIGIMO	10

KULTŪROS BARUOSE

ŠV. KAZIMIERO DIENOS MINĖJIMAS SEINUOSE – Nastutė Sidarienė	11
„PAJUSK KNYGNEŠIŲ DVASIA!“ – Irena Marcinkevičienė	13

KNYGŲ LENTYNOJE

KNYGOS RECENZIJA. TOKIEMS KAIP JI VIETOS LIETUVOJE NEBUVO – Jurgita Stankauskaitė	15
--	----

ŽMONĖS

ANKSTYVŲJŲ IŠEIVIŲ GYVENIMAS AMERIKOJE – Vytautas Pečiulis	17
---	----

IŠ MŪSŲ PRAEITIS

VISŲ PIRMA VYSKUPAS. SVARSTYMAI APIE ANTANO BARANAUSKO VEIKLĄ IR ASMENYBĘ – Janina Macukonienė	20
---	----

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA	26
-----------------------------	----

Viršeliuose:

Dieve, laimink Ukrainą! (Valdo Žilionio nuotr.)
Ir aš už Ukrainą (Valdo Žilionio nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS

16-515 Puńsk,
ul. A. Mickiewicza 23
tel. / faks. (+48) 87 5161 416
www.e-ausra.pl
ausra@o2.pl

LEIDŽIA

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny,
ul. Wileńska 9
tel. / faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė Irena Gasperavičiūtė
Redakcijos sekretorė Alicija Krakauskienė
Stilistė, korektorė Birutė Burdinaitė-Olów
Techn. redaktorė Aldona Jonušonytė
KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
Eugenija Pakutkienė, Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2022-03-14

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
nuožiūra. Redakcijos ir leidinio rėmėjų nuomonė
nebūtinai sutampa su autorių nuomone.

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita

BS Sejny, ul. Powstańców Sejneńskich 1, 16-500 Sejny
Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
SWIFT / BIC kodas POLU PL PR

**DOFINANSOWANO
ZE ŚRODKÓW
BUDŻETU PAŃSTWA**

**DZIAŁALNOŚĆ ZMIERZAJĄCA DO OCHRONY,
ZACHOWANIA I ROZWOJU TOŻSAMOŚCI
KULTUROWEJ LITEWSKIEJ MNIEJSZOŚCI**

Wydanie 24 numerów dwutygodnika "Aušra"

DOFINANSOWANIE
325 000 zł
CAŁKOWITA WARTOŚĆ
375 000 zł

Publikacija yra žodyje jedyne pogrądy autorų i nie
može byc utožsamiana z oficjalnym stanoviskiem
Ministra Spraw Wewnętrzných i Administracji.

Projektą „Lenkijos lietuvių tautinio sąmonin-
gumo ugdymas“ iš dalies remia Spaudos, radijo
ir televizijos

rėmimo fondas
(gauta parama per
projekto įgyven-
dinimo laikotarpį
– 8000 eurų).

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Jau daugiau kaip dvi savaitės praėjo, kai Rusija užpuolė Ukrainą. Kiekvieną dieną žūsta žmonės: vaikai, moterys, seneliai. Rusai nesivaržo bombarduoti gyvenamųjų namų, mokyklų, vaikų darželių, ligoninių... Gąsdina atominiu susidorojimu, gąsdina cheminiu, biologiniu ginklu. Klausomės Maskvos bažnyčios dvasininko kalbos, kuria jis laimina Putino kariuomenės veiksmus ir pamini, kad prie Rusijos reikia prijungti Moldovą, Kazachstaną, Gruziją, Baltijos šalis, nes Rusija turi būti iki Kaliningrado. Norėtusi pabusti iš šito klaikaus sapno.

Ukraina neprisiprašo pagalbos vadinamojo Vakarų pasaulio, kuris užmerkęs akis pinigais už naftą ir dujas maitino Rusijos armiją. Bent jau užverti dangų, kad nebūtų bombarduojami vaikai... Kaip skelbiama, nuo karo pradžios jų žuvo jau apie 100! Per pastarąsias dvi savaites neįmanoma apie nieką kitą galvoti. Kokiu ciniku reikia būti, kad susitikime su Ukrainos užsienio reikalų ministru visam pasauliui meluotum: „Mes neužpuolėme Ukrainos“. Kalbu apie Lavrovo žodžius. Bet ir kokiais cinikais reikia būti tiems lietuviams, kurie klauso ir skelbia putinišką propagandą. Specialiai pasiklausiau tokios. Maždaug – o kam NATO per daug priartėjo prie Rusijos sienų? Juk rusai ir ukrainiečiai broliškos tautos, tai jos ir turi būti kartu. *Atsipeikėkit!*

Mes šiandien negalime būti abejingi. Galime padėti kiek įmanoma remdami ukrainiečių tautą! Pinigais, konkrečiais daiktais, medikamentais, dirbdami savanoriais arba priimdami bėgančius nuo karo baisumo žmones į savo namus. Svarbiausia – nelikime abejingi! Šlovė Ukrainai!

Mieli skaitytojai, sveikinu su Kovo 11-ąja! Linkiu, kad į mūsų laisvę niekas daugiau niekada nepasikėsintų!

Mieli Lietuvos žmonės!

Prieš 32 metus garsiai paskelbėme, kad esame laisvi. Sudavėme lemtingą smūgį blogio imperijai. Narsiai atlaikėme daugelį mums tekusių išbandymų.

Šiandien padedame broliams ukrainiečiams, kurie priversti kovoti už savo šalies ir visos Europos ateitį.

Laisvė įkvepia. Laisvė taip pat įpareigoja. Kiekvienam iš mūsų tenka asmeninė atsakomybė kurti šalį, kuria galėtume didžiuotis.

Todėl šią Kovo 11-ąją nesiblaškykime. Pasitikime ją tvirti, ryžtingi ir ramūs. Telkime bendraminčius, stiprinkime savo šalį, tieskime pagalbos ranką tiems, kam jos labiausiai reikia.

Tegul pasaulyje lietuvius visi atpažįsta kaip tuos, kurie myli laisvę ir kovoja su neteisybe!

Su Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo diena Jus visus!

Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda

*Kvietimas lietuviams visame pasaulyje
2022 m. kovo 3 d.*

Mieli lietuviai visame pasaulyje,

Kai rengėme laišką Maldos už lietuvius visame pasaulyje dienai, mažai kas galėjo numatyti, kad Rusija užpuls Ukrainą ir prasidės karas.

Daugelis iš Jūsų buvote tie, kurie taikiomis priemonėmis kovojote už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę, rėmėte vargstančius. Ačiū Jums už tai.

Jūs žinote, kaip paveikti savo šalių vyriausybes, parlamentus, prezidentus, kad šie taip pat stotų į Laisvės ir Tiesos pusę.

Kviečiu ten, kur esate, Jūsų gyvenamose šalyse, padėti ukrainiečių bendruomenėms, telktis ir aktyviai veikti, kad vėl Europoje įsivyratų taika, kad karas Ukrainoje baigtųsi. Taip pat kviečiu padėti karo siaubą kenčiantiems žmonėms, remiant organizacijas, kurios telkia tokią paramą.

Tegul mūsų ginklai šioje kovoje būna malda ir konkretūs darbai dėl laisvės, dėl tiesos, dėl taikos.

Dieve, laimink Ukrainą!

*Gintaras Grušas
LVK Pirmininkas
Vilniaus arkivyskupas metropolitas*

*Prel. Edmundas Putrimas
Lietuvos vyskupų konferencijos delegatas
užsienio lietuviams katalikams*

Audros debesys

RYTIS MOTIEJŪNAS

Ankstyvo rytmečio tylą perplėšė nerimastinga naujiena. Karas!

Mes jau pamiršome, kas tai yra. Apie paskutinį didelį karą pasakodavo mūsų tėvai ir seneliai, vidurinė karta dar atsimena karą Afganistane ar buvusioje Jugoslavijoje. Jaunimui karas tereiškia kompiuterinius žaidimus arba įtempto siužeto filmus, kurių pabaigoje simpatiškas herojus ar herojai ištaško „blogiečius“ ir vėl išgelbsti pasaulį...

Galima kaip nori išsisukinėti, veidmainiškai vadinti karą *karine* ar *specialia* operacija, bet esmės tai nekeičia. Viena didelė valstybė nusprendė, kad jos kaimynė negali būti nepriklausoma, ji net nėra atskira tauta. Taip nutarė Rusijos vadovas, savo ciniškais pasiteisinimo kalbomis bandantis paneigti pačios ukrainiečių tautos gyvavimo faktą.

Epidemija nuslinko į šoną. Kaip pokštuoja internautai, „omikronas mutavo į karą“. Bet Rusija Ukrainoje skaudžiai apsiriko. Įsiveržimas į Ukrainą sukretė visus. Neapsiriksimė pasakę, kad dauguma pasaulio sužavėta ukrainiečiais. Ukrainiečių tauta nepanoro pasiduoti ginkluotam užpuolikiui, naiviai tikėjusiam, kad jis bus sutiktas su duona ir druska. Neregėtas patriotinis pakilimas tapo nemalonia staigmena rusų kareiviams, patikėjusiems savo vadais, tvirtinusiems, kad karas užtruks tik keliolika valandų ar keletą dienų. Kai kurie iš jų net buvo pasiruošę paradui Kijeve. Žaibo karas nepavyko! Tačiau jis tęsiasi, atėjūnai ir toliau beatodairiškai niokoja Ukrainos miestus ir kaimus, siekdami palaužti valią priešintis. Du milijonai pabėgėlių per ne

visas dvi karo savaites. Įsivaizduojate, kokia tai tragedija? To nebuvo nuo Antrojo pasaulinio karo pabaigos.

Kol ukrainiečiai didvyriškai ginasi nuo nepalyginamai techniškai pranašesnių įsibrovėlių, atsibudęs civilizutas pasaulis nutarė nubausti agresorių didžiulėmis ekonominėmis sankcijomis. Sankcijos Rusijai gana skaudžios, nors ir pavėluotos. Bet ar jos padės išgelbėti Ukrainos valstybę? Ar pavėluotai suteikta karinė pagalba bus veiksminga? Ar kylantys ekonominiai sunkumai privers V. Putiną atsitraukti? Ir ar Vakarai yra tikrai nuoširdūs?

Rusijos ūkis susvyravo, bet nesu griuvo. Finansai patyrė stiprų, bet ne triuškinamą smūgį. Pragyvenimo lygis joje tikrai smuks. Bet už Rusijos stovi jos bičiulė Kinija, kuri nesijungia prie sankcijų. O ir mes nesame iki galo sąžiningi patys sau. Karas tęsiasi, tačiau europiečiai ir toliau šildosi rusiškais dujomis, perka rusišką naftą, nes nenori sušalti. Ciniška, tačiau tokiu būdu mes visi finansuojame agresorių...

XXX

Neturėkime iliuzijų ir dėl Rusijos ar Baltarusijos žmonių sąmoningumo. Šių valstybių gyventojų smegenis jau daugiau nei du dešimtmečius plauna propaganda, aplinkiniame pasaulyje matanti tik priešus ir išdavikus. Perrašyta Rusijos istorija, atgaivinta

buvusios SSRS nostalgija, žadama perbraižyti Europos žemėlapi, viešai pareikšta, kad NATO turi grįžti į padėtį, buvusią prieš 1997 m., iš kaimynų reikalaujama nusiginkluoti. Šie siaubingi reikalavimai sustiprinami užuominomis apie atominio karo galimybę... Visai rimtai kalbama ir apie SSRS atkūrimą su 1990 m. sienomis (taigi su Baltijos šalimis), teisinant tai NATO grėsme. Rusijos vadovas nesuvokia, kad toks jo elgesys kaip tik ir sukelia visų kaimynių norą kuo greičiau prisijungti prie NATO. Apie planus stoti į šią gynybinę organizaciją prakalbo ne tik tradiciškai neutrali Suomija, bet ir

Серебро с золотым отливом! Гуськова!!! Стр. 10

МІНСКАЯ ПРАВАДА ЛЮБИМ БЕЛАРУСЬ!

С 21.02 по 23.02 ТВ СЕРАДА | 16 ЛЮТАГА 2022 | №12 (15 345) | 16+

Украина в поту. Холодном
Зачем нам звонил министр обороны Украины и почему так активен Макрон? Рассказет Александр Шлаковский Стр. 3

Драку заказывали?
Почему Запад хочет войны, а украинская власть – нет. Мнение Вадима Ефимова Стр. 5

Основной Защитник
От чего нас убережет Конституция? Рассуждает Николай Швайбонич Стр. 3

+20% за 3 года
Александр Алдонин о планах увеличения реальных доходов белорусов. С учетом инфляции Стр. 6

Эксплуатив! Литовский адвокат Станиславас Томас, которому на родине грозят расправой, рассказал «МП» о преступлениях семьи Ландсбергисов Стр. 7

НАЦИСТЫ ЗАХВАТИЛИ ЛИТВУ

Почему в каждом городе Литвы есть памятник издсту?
Как сын калыворанта продал американцам за 25 центов аналог нашего «Беллэфескича»
Для чего литовские правители содержат Тихо-Оеску?

Карикатура в номер

Як жывеш, Вілейшчына?
Край неперомных прыродных крас, умоўных дастарочных чыстай і тудэйных людзей – гэце Вілейскі раён. Отце, чые рэгіяны жадае, прыволадзец інвестораў і рэалізуе самыя смелыя праекты

- «Смачна і дастапа на Нарочі. Пракаты работы «Нарочанскіх лодзі» – гідэра АГК Вілейшчыны
- «Тамасіа дае добры! Рэгіянальны тэатральны прадэсцітэла «Белтамоклісты» 15 лет аказывае такія самыя ўслугі і аказывае новыя сферы дэятэльнасці
- «Пуст мяня навуча! Вілейскі колледж абучае дэсцітэланымі прафесіямі
- «Лобавася Лобавася! Сельгаспрадэсцітэла марцавае абшчыны прыволадства і выпускае паласую мінеральную воду
- «Для тэчэсці высвай гройы. Пракэсцітэла стэпкі ОАО «Сочы-БелДІР» жаде сэрвысналі модернізацыя» Стр. 9-16

8 (017) 500 41 60

18 февраля с 8:00 до 8:20 информация о работе вывозного подразделения областного центра по ликвидации последствий ЧС

Dezinformacijos Baltarusijoje pavyzdys

Švedija, nekariavusi jau daugiau nei du šimtmečius.

Deja, V. Putinas neišprotėjo. Sensantantis diktatorius tiesiog gyvena savo susikurtoje paralelinėje visatoje, persmelktoje nuoskaudos dėl sovietinės didvalstybės (*deržavos*) griūties, keistoko įsitikinimo, kad dauguma buvusios SSRS gyventojų tik ir svajoja apie tos valstybės restauravimą, pavydo tiems, kurie šiandien ir be buvusio didžiojo brolio globos gyvena geriau ir sočiau nei didžiausia savo plotu valstybė Rusija, apdovanota įvairiausiais gamtos turtais, bet eilinių piliečių gyvenimo kokybe besivelkanti planetos gale. Panašioje košmariškoje visatoje gyvena ir daugelis Rusijos gyventojų, kurių 70 % pritaria karo veiksams ir bent kol kas džiugiai keverzoja okupantų pamėgtą „Z“ raidę ant savo drabužių, namų ir automobilių. Jie net pasirengę iškęsti sankcijas, kad tik *deržavai* būtų gerai. O ta Rusijos didybė – kad visi privalo jos bijoti. Banditiškas autoriteto suvokimas.

Tuo pat metu, kai eiliniai rusai privalo iškęsti sankcijas, Rusijos turtuoliai ir propagandistai lieja krokodilo ašaras dėl jų išaldytų milijonų sąskaitose, iš jų atimtų vilų ir jachtų, kurie (o stebukle!) yra ne Rusijoje, o taip jų nekenčiamuose Vakaruose. Dar keisčiau, kad daugumos didžiųjų Rusijos „patriotų“ vaikai ir vaikaičiai pastoviai gyvena tuose pačiuose *supuvusiuose* Vakaruose.

XXX

Artėjančios grėsmės akivaizdoje mums, esantiems rytiniame civilizuoto pasaulio pakraštyje, būtini susitelkimas ir vienybė. Deja, ne visi tai supranta. Štai kai kuriems Lietuvos valdžios atstovams norisi prisidengus išorės grėsme galutinai prispausti ir užčiaupti negausius savo kritikų, paskelbus juos vos ne Rusijos įtakos agentais. Tokios schemos labai primityvios ir tiesmukos. Ar tikrai būtina sužlugdyti keletą

Smerkiame Rusijos agresiją prieš Ukrainą!

Lenkijos lietuvių bendruomenės vardu smerkiame Rusijos Federacijos agresiją prieš nepriklausomą Ukrainos valstybę. Reiškiamo užuojautą ukrainiečių tautai, kuri šiuo metu patiria daug netekčių ir skausmo. Solidarizuojamės su Lenkijos ukrainiečių bendruomene. Atsimename jos paramą tuo metu, kada Lietuvos valstybę gynė savo laisvę.

Dėkojame Lenkijos lietuviams, lietuviškoms organizacijoms, Punsko savivaldybei, Kovo 11-osios lietuvių licėjui, kitoms švietimo ir kultūros įstaigoms, mūsų krašto studentams ir bendruomenės nariams, gyvenantiems įvairiose pasaulio šalyse, kurie šiuo ypatingu metu remia Ukrainos laisvę.

Mes žinome, kad ukrainiečiai laimės ir taip sustiprins mūsų visų laisvę.

LLB valdyba ir taryba

nedidelių laikraščių, kurie turėjo neatsargumo pasisakyti ne visai taip, kaip nori valdžia? Kalbame apie „Respublikos“ grupės leidinius. Ar tikrai reikia taisyti po teismus arogantišką ir buką muzikantą, nevaldantį liežuvio socialiniuose tinkluose (SELas)? Juk už neatsakingas kvailystes jį tikrai nubaus buvę gerbėjai, pasipiktinę jo cinizmu. Ir ar tikrai visuomenę skaldančių įstatymų (jau kartą atmestų) stūmimas prisidengus netolimo karo dūmais padės suvienyti tautą (turime galvoje vienytes partnerystes, narkotinių medžiagų legalizavimą ar liūdnei pagarsėjusią Stambulo konvenciją)?

Taip, esame NATO nariai. Bet joks mechaniškas išlaidų gynybai didinimas neišgelbės šalies, jei jos visuomenė nebus vieninga. O tam reikia baigti dalinti visuomenę į savus ir nesavus. Neerzinti šoko ištiktų žmonių. Nemeluokime sau – šokas ištiko ne tik ukrainiečius, ištiko ir mus visus.

Nedarykime klaidų, neduokime priešams progos mus vedžioti už nosies ar regzti provokacijas. Nereikia ukrainiečių vaikų, atvežtų į Lietuvą, primygtinai mokyti rusiškose mokyklose. Nereikia pabėgėlių skubėti vežti į rusakalbį Visaginą. Tegul jie patys pasirenka. Tai visai ne rusofobija – senas armijos draugas ukrainietis,

visą gyvenimą kalbėjęs rusiškai, pašutiniame telefoniniame pokalbyje pats perėjo į ukrainiečių kalbą, prieš tai paklausęs, ar aš jį suprasiu...

Liūdnei juokaujama, kad V. Putinas savo beprotybe sukūrė ukrainiečių naciją. Žinoma, ji buvo ir anksčiau, bet karas, be jokių abejonių, ukrainiečius tik sutelkė. Kas nuostabiausia – kad okupantų su gėlėmis nesutiko net rusakalbiai Ukrainos miestai, pavyzdžiui, Charkovas.

Esame demokratija, ne diktatūra. Todėl kiekvienas gali turėti savo nuomonę, nebūtinai sutampančią su tavąja. Bet visada yra riba, skirianti nuomonę nuo melo. Normalus žmogus tai suvokia. Jei kas jums pasakys, kad *jie visi vienodi* arba kad *sugriovimai ir mirtys ten yra suvaidinti*, paklauskite tokio žmogaus: ar tikrai lietuviai į Sibirį XX a. viduryje važavo savo noru, pakvėpuoti grynu oru, kaip dabar bandoma pasakoti Rusijoje? Ir jei tas žmogus pasakys taip, žinokite, kad jis niekšas arba idiotas!

Mūsų ministras žvaliai raportuoja apie kelis šimtus papildomų sąjungininkų karių ir Lietuvoje, ir Lenkijoje. Puiku, tačiau to jau neužtenka. Būtų daug ramiau, jei mus dengtų ne keli, o keliasdešimt tūkstančių sąjungininkų karių su visa amunicija, tankais, raketomis ir aviacija.

Gali ir tu paremti už laisvę kovojančius ukrainiečius!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Apie galimybę paremti Putino režimo puolamą Ukrainą kalbuosi su Punsko valsčiaus viršaičiu Vytautu Liškausku.

Irena Gasperavičiūtė: Ar Punsko valsčiuje yra apsistojuusių nuo karo baisybių bėgančių ukrainiečių?

Vytautas Liškauskas: Šiuo metu Punsko valsčiuje prieglaudą rado 27 ukrainiečiai: 23 – Šilainėje, dar 4 gyvena Punske pas privačius žmones. Tai ne galutinis skaičius, nes gali būti, kad ir daugiau šeimų yra priėmusios į savo namus pabėgėlius, tik mes dar apie juos nežinome, nes dar ne visi registruojasi.

I. G.: Ar yra pakankamai norinčiųjų bėgančius nuo karo priimti į savo namus?

V. L.: Norą priimti ukrainiečius deklaravo daugiau kaip 20 šeimų.

I. G.: Kokiomis sąlygomis priimama? Ar priimanti šeima juos ir

išlaiko? Ar gaunama iš valstybės kokia parama?

V. L.: Šiandien ruošiamasi priimti įstatymą, pagal kurį šeima, priglaudusi ukrainietį, bėgantį nuo karo, gautų 40 zł paramą už parą vienam žmogui. Tačiau mūsų gyventojai nereikalauja šių pinigų, nes kai pranešdavo apie norą priimti, tai dar nebuvo jokios kalbos apie tokį įstatymą. Kai kurie teigia, kad jei jiems būtų sumokėta, atiduotų tuos pinigus ukrainiečiams. Kaip matome, Punsko valsčiaus gyventojai puikiai supranta reikalą ir aktyviai remia.

Kitomis sąlygomis priima nakvynės namai. Jiems užmokama. Už vieną apsistojusįjį nakvynės namų (ar viešbučio) savininkas gauna 120 zł už parą.

I. G.: Ar remiama ir kitokiu būdu, ar tik priimant pas save atvykusiuosius iš Ukrainos?

V. L.: Matome, kad yra gerų širdžių pakilimas ir noras padėti. Per

akciją prie bažnyčios surinkta per 5000 zł. Tai buvo pirmieji pinigai, įmokėti į VŠĮ „Mėlyna ir geltona“ banko sąskaitą.

Punsko Kovo 11-osios licėjaus mokiniai surinko daugiau kaip 4500 zł. Jie bus skirti pirkiniams tiems, kurie apsistojo mūsų valsčiuje. Turime sąrašą jiems reikalingų daiktų. Tai maistas alergiškiems vaikams, būtinė chemija, kai kurie specifiniai drabužiai, maistas vegetarams, vaisiai, daržovės, SIM kortelės ir pan.

Gali būti, kad greitu metu į Punsko bendrabutį atvyks 20 vaikų iš vaikų namų.

I. G.: Jei kas norėtų paremti, o vis dar nežino, kaip ir kur, ką galima būtų patarti?

V. L.: Visų pirma kas nori finansiskai remti, tai yra viešai prieinamos Lietuvoje ir Lenkijoje veikiančių organizacijų sąskaitos, pvz.: VŠĮ „Mėlyna ir geltona“, Raudonojo Kryžiaus, Radijo ZET fondo, POLSAT fondo, Humanitarinės

Ukrainos tautą galima paremti pervedant pinigų į sąskaitą.

Banko sąskaita:
LT17 7300 0101 4089 4869

Gavėjas:
VšĮ Mėlyna ir geltona
(sąskaita Lietuvoje)

PARAMA UKRAINAI!

Punsko valsčius organizuoja paramos kovojančiai Ukrainai rinkliavą. Daiktus galima atvežti į valsčiaus įstaigą Punske, A. Mickevičiaus g. 23. Taip pat galima deklaruoti norą priimti karo pabėgėlius į savo namus.

Tikslesnė informacija teikiama skambinant
tel. 875161048, 875161409,
mob. tel. 605418711, 605418710.

pagalbos fondo ir kt. Geriausiai, jei pinigai patektų į pačią Ukrainą, kur yra likę apie 40 mln. gyventojų. Juk jiems trūksta visko, net ir maisto, vaistų. Valsčiuje renkame daiktinę paramą. Tai visų pirma ilgo galiojimo maistas, buitinė chemija, vaistai (gali būti nuo skausmo, tvarsčiai), moterims higienos priemonės ir pan. Sukaupę perduodame į Seinus. Jau vieną siuntą nuvežėm. O iš ten patenka į Ukrainą.

I. G.: Jei ilgai užsitęs karas, parama gali mažėti. Žmonės apsipras su ten vykdomais žiaurumais. Kodėl svarbu, kad parama nenutrūktų?

V. L.: Labai svarbu, kad mūsų entuziazmas nebūtų „šiaudinis“. Mes, savivaldybė, stengiamės paramą dozuoti, kad ji būtų nei per maža, nei per didelė, nes dar ilgai pagalba bus reikalinga. Tikiuosi, kad ta žmonių meilė neišblės.

I. G.: Ar tik meilė, ar ir mūsų skola taip pat už mus kovojančiai ukrainiečių tautai?

V. L.: Jie gina mus visus. Jeigu ukrainiečiai nebūtų pasipriešinę ir Putinas būtų pamatęs jų silpnumą, nebūtų sustojęs Ukrainoje.

Kai pažiūri į Europos žemėlapi, jie mato tik didelę Rusiją, kurią nuo Karaliaučiaus skiria trys Baltijos šalys. Baltarusiją juk jie jau turi, būtų turėję ir Ukrainą, kita kryptis būtų Moldova, liūdna būtų ir Gruzijai. Mūsų laimė, kad Baltijos šalys yra NATO narės.

Punsko valsčius visą laiką priima paramą ir mūsų įstaigoje galima deklaruoti norą priimti ukrainiečių šeimas į savo namus. Tai daugiausia moterys su vaikais.

I. G.: Ačiū už informaciją. Nebūkime abejingi! Šlovė Ukrainai!

Ar tai istorijos lūžio taškas?

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Kad Rusijos agresija prieš Ukrainą yra istorijos lūžio taškas, pasakė žinomas ir pastaruoju metu pasaulyje populiarus istorikas, filosofas, profesorius Yuval Noah Harari. Jis parašė jau kelis fundamentalius veikalus apie žmonijos raidos istoriją. Kai kurioms įžvalgoms galima prieštarauti, tačiau daugelis atrodo logiškos. Profesorius nebando pranašauti, tačiau analizuodamas žmonijos istoriją daug įvykių ir procesų sugebėjo sudėlioti logiška seka ir pagrįsti moksliniais tyrimais. Kai kurias jo mintis jau citavome „Aušroje“. Todėl ir šį kartą, kai sulaukėme tokių neramių laikų, norėtusi priminti, ką šis istorikas kalbėjo prieš Rusijos ir Ukrainos konfliktą ir jau jam prasidėjus.

Taigi Yuval Noah Harari įsitikinęs, kad šis karinis konfliktas gali pakeisti žmonijos istorijos kryptį. Dvisavaitraštyje „The Economist“ jis retoriškai klausia, ar žmonija jau pasiruošusi šioms permainoms ir ar istorinės klaidos yra neišvengiamos? Pastebti, kad konflikto prigimtis būdinga žmonijai, kadangi visuomet stipresnieji stengėsi užkariauti silpnesnius. O tai, kad pasaulyje kurį laiką nebūta pasaulinio masto karų, nulėmė daugelio šalių labai išaugusi karinė galia. Būtent tai stabdo didžiulius karinius konfliktus, kurių naikinamoji galia pasiektų daug žmonių, nepaisant to, ar jie gyvena kariniu ir ekonominiu pozitūri galingoje, ar silpnesnėje valstybėje. Taigi ne tik silpnieji, bet ir

galingos, gerai ginkluotos valstybės bijo didelio karinio konflikto.

Istorikas ragina pagalvoti, ar „džiunglės taisyklės“ taikymas yra neišvengiamas, ar tai tik žmonių pasirinkimas. Pasak jo, šiuolaikinis pasaulis kurį laiką gebėjo pasirinkti geresnį kelią, ir tai buvęs didžiulis mūsų civilizacijos laimėjimas. Galima su tuo sutikti. Juk išradus branduolinį ginklą didžiosios valstybės, suvokdamos grėsmę ne tik sau, bet visam pasauliui, pradėjo mokytis kylančius konfliktus spręsti taikiau, diplomatinio būdu. Žinoma, būdavo įvairių grasinimų ir sukurta nemažai branduolinio karo vykdymo planų, tačiau ligi šiol nieks neišdrįso jų įgyvendinti. Jau daug dešimtmečių nekilo didelio karinio konflikto, kuriame tarpusavy susiremtų vadinamosios supervalstybės.

Dar prieš prasidedant karui Ukrainoje vertindamas kelis dešimtmečius trunkantį taikos periodą Y. Harari rašė: „Tuo metu globali ekonomika pradėjo remtis mokslu, žiniomis. Ten, kur kadaise pagrindinis praturtėjimo šaltinis buvo aukso kasyklos, kviečių laukai ir naftos gręžiniai, šiandien didžiausias turtas – žinios. Tai reiškia, kad kitos šalies užkariavimo pelningumas sumažėjo.“

Šiandien, kaip matome, ne iki galo šios tezės pasitvirtino. Pasirodo, vis dar yra pasaulyje šalių ir jų vadovų, kurie kitaip suvokia užkariavimo pelningumą. Pasirodo, jie kitaip skaičiuoja naudingumą ir

LR konsulas Seinoose

žymiai mažesnis už tą, kurį matome autoavarijų statistikoje. Žmonės priprato, kad taikapasaulyje niekada nesibaigs ir ypač III pasaulinio karo tikrai niekada nebus.

Grįžkime prie Y. Harari išvadų. Prieš pat Ukrainos ir Rusijos konfliktą jis pažymėjo, kad jeigu Rusijos invazija įvyks,

nuostolius. Y. Harari ankstesniuose savo veikaluose taip pat rašė, kad vadovų, kuriems karas reiškė galimybę patekti į istorijos puslapius, jau, galima sakyti, nebeliko. Pavardčius naujausios istorijos puslapius iš tiesų galima būtų tai konstatuoti. Pasibaigus II pasauliniam karui ir suskaičiavus nuostolius, juolab įvertinus jo žiaurumą, daugeliui atrodė, kad žmonija gerai išmoko praeities pamokas.

Jau rašiau „Aušroje“ apie Vokietijos istorinę politiką. Hitlerio ir nacių sukelta audra labai atsiliepė eilinių vokiečių požiūriui į savo šalį, tautiškumą, istorijos paveldą. Dėl šios priežasties, kilus konfliktui Ukrainoje, stebėjomės ir kartais piktinomės Vokietijos valdžios laikysena dėl trukdymų Ukrainai teikti ginkluotę. Atrodo, kad šis karas taip pat labai paveiks vokiečių požiūrį į savą ir šiuolaikinio pasaulio istoriją.

Taigi po 1945 m. didesnio masto karinių konfliktų sumažėjo, o jų metu žuvusių žmonių skaičius buvo

tai bus didelė grėsmė visai žmoniškai. Žiūrėjo į tai labiau filosofiskai. Pasak jo, didelio masto konfliktas pakeis žmonių mąstyseną. Jeigu nusistovės įsitikinimas, kad vienos šalys bet kuriuo metu gali nekliudomai pulti kitas šalis, pasikeis žmonių įsitikinimai ir elgesys. O tai bus tiesus kelias planetos sunaikinimo link. „Kibernetinių ginklų, dirbtiniu intelektu pagrįstos ekonomikos ir naujų kariavimo būdų plėtra gali pradėti naują karų erą, blogesnę už bet kurią ankstesnę“, – perspėja istorikas. „Nežinau, kas nutiks Ukrainoje. Tačiau kaip istorikas tikiu, kad pokyčiai įmanomi. Nemanau, kad tai naivumas – tai realizmas. Vienintelis pastovus dalykas žmonijos istorijoje yra pokyčiai. Galbūt to galime pasimokyti iš ukrainiečių“, – rašė jis.

PRASIDĖJUS RUSIJOS INVAZIJAI PRIEŠ UKRAINĄ

Y. Harari neteko ilgai laukti lūžio

taško. Netrukus Ukrainoje ir prasi-dėjo Rusijos agresija. Profesorius iš karto pasidalijo savo vertinimais ir prognozėmis, kaip šis konfliktas gali pakeisti pasaulį. Pasak jo, V. Putinas gali laimėti visus mūsų, tačiau karą pralaimės. Iš esmės jo nuomonė sutampa su kitų politologų, istorikų nuomonėmis. Sako, kad ukrainiečių kova jau užkariavo viso pasaulio laisvų žmonių širdis ir kiekviena pasipriešinimo diena reiškia artėjančią pergalę. Net tuo atveju, jei pavyks okupuoti Ukrainą, nepavyks užkariauti eilinių ukrainiečių, kurie tai okupacijai priešinsis.

Pasak profesoriaus, nesuvokiama tai, kad V. Putino siekis atkurti Rusijos imperiją remiasi teiginiu, jog nėra Ukrainos valstybės ir ukrainiečių tautos. Tai melas, – teigia. „Jei Rusijos imperijos mirties liudijime bus įrašyta viena pavardė, tai nebus Michailas Gorbačiovas. Tai bus Vladimiras Putinas. M. Gorbačiovas paliko rusams ir ukrainiečiams brolybės jausmą. Putinas pavertė juos priešais, taip užtvirtindamas faktą, kad Ukrainos žmonės nuo šiol bus antirusiški.“

Žinoma, labai sudėtinga prognozuoti, kaip šis karas baigsis. To šandien, kai rašau šį straipsnį, negali pasakyti ne tik Y. Harari, bet net ir didžiausi pasaulio strategai. Sutikti galima būtų vien dėl to, kad pasaulis arba bent Europa jau niekada neatrodys taip, kaip atrodė prieš kylant šiam konfliktui. Kiekvienas nukautas rusų karys didina ukrainiečių drąsą ir ryžtą gintis, o kiekvienas žuvęs ukrainietis didina ukrainiečių neapykantą okupantams. Šios žaizdos gis ilgai, jeigu išvis bus įmanoma jas užgydyti. Atrodo, kad profesoriaus Y. Harari mintis, jog šandien turime pasimokyti iš ukrainiečių, pasitvirtina. Galimas daiktas, kad jų pasipriešinimas ir kova atitolins pasaulį nuo katastrofos.

Ar bus Suvalkų lietuvių mokykla?

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Vysk. Antano Baranausko fondo vadovai ir Lenkijos lietuvių bendruomenės valdybos atstovai kovo 5 d. susitiko su Suvalkų lietuvių vaikų darželio ugdytinių tėvais ir aptarė Suvalkų lietuviškos mokyklos perspektyvas.

Fondo tarybos pirmininkė Jolanta Jonušonytė posėdį pradėjo padėka Aidžiui Staskevičiui, kad jo siūlymu Lietuvos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisija priėmė rezoliuciją dėl Suvalkų lietuviškos mokyklos kūrimo svarbos.

Danutė Valukonytė, fondo valdybos pirmininkė, informavo, jog norint tęsti mokyklos steigimo darbus, reikia surinkti tėvų, leisiančių savo vaikus į būsimą mokyklą, pasirašytas deklaracijas. Ir reikėtų surinkti mokyklos kūrimą remiančių suvalkiečių parašus. Tai būtų pagrindas, kuriuo galima būtų remtis kalbant su valdžios institucijomis (pagrindžiant mokyklos poreikį). Taip pat ji pristatė situaciją dėl Lenkijos vidaus reikalų ir administracijos ministerijai pateikto investicinio projekto.

Informavo, kad paraiška buvo parengta ne pagal procedūras. Tačiau Vilnius ir Varšuva buvo sutarę, kad tokią paraišką pateiksime. Mes negalėjome paruošti visų reikiamų dokumentų, nes dar neturime mokyklos statybai skirto sklypo – tad ir statybinio projekto negalima parengti. Paraiškos pateikimą reikia suprasti kaip intencinį raštą.

Aidis Staskevičius informavo, kad per minėtą LR Seimo ir PLB komisijos posėdį Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos atstovė Virginija Rinkevičienė pranešusi, jog jų žinyba gavo informaciją, kad Vidaus reikalų ir administracijos ministerija šį projektą atmetė. Tad kas toliau vyks mokyklos statybos klausimu, kol kas nelabai aišku. Tačiau ji tapusi Lenkijos ir Lietuvos politikų derybų objektu.

Mokyklos reikia nuo 2023 m. rugsėjo mėnesio, nes tada darželio pirmieji ugdytiniai taps pirmokais. Todėl buvo pasiūlyta ieškoti Suvalkuose patalpų ir mokyklą kurti, nors atskiras pastatas dar ir nebus pastatytas.

Laikina mokykla galėtų veikti kitose Suvalkuose esančiose patalpose.

Tėvai iškėlė klausimą, ar tai bus klasė, pavyzdžiui, lenkiškoje mokykloje. Jie teigė nenorį, kad jų vaikai patirtų tą patį, ką jie, mokydamiesi lietuviškose klasėse lenkiškoje mokykloje. Fondo atstovai pareiškė, kad tuomet reikia ieškoti patalpų ne lenkiškoje mokykloje.

LLB valdybos pirmininkė Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė informavo, kad už vaikų darželio sienos patalpas nuomoja įmonė iš Lietuvos. Galima būtų jų paprašyti, kad šias patalpas užleistų lietuviškai mokyklai, o patys išsinuomotų kitoje vietoje. Tai būtų idealus variantas pereinamajam mokyklos laikotarpiui.

Tuo laiku būtų toliau ieškoma sklypo mokyklos statybai. Jolanta Ščecina sakė žinanti, jog yra neblogas sklypas, kurio paskirtis – švietimo reikmėms, netoli „Hańcza“ viešbučio. Būtų galimybė įsigyti pusę hektaro statybai. Sklypui pirkti pinigų prašytume iš Lietuvos. Sutarta:

- per ateinančias dvi savaites surinkti tėvų, planuojančių leisti savo vaikus į būsimą lietuvišką mokyklą, parašus;
- rinkti mokyklos rėmėjų parašus tarp suvalkiečių;
- ieškoti mokyklos steigimui reikalingų laikinų patalpų, atitinkančių sanepideminės tarnybos, gaisrininkų reikalavimus;
- susitikti su sklypo (netoli „Hańcza“ viešbučio) savininku ir kalbėtis apie jo įsigijimo galimybę bei kainą;
- kurti mokyklos steigimo dokumentaciją.

Prieita prie išvados, kad lygiagrečiai turėtų vykti mokyklos steigimo ir mokyklos patalpų statymo darbai.

Irenos Gasperavičūtės nuotr.

Kovo 5 d. susitikimo dalyviai

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO IR PASAULIO LIETUVIŲ
BENDRUOMENĖS KOMISIJA**

**REZOLIUCIJA
DĖL LIETUVIŠKOS MOKYKLOS SUVALKUOSE STEIGIMO**

2022 m. vasario 25 d. Nr. 3
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisija,

išklausiusi Komisijos nario Aidžio Staskevičiaus kalbos, Užsienio reikalų ministerijos ambasadorės ypatingiesiems pavedimams Astos Andrijauskienės, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Užsienio lietuvių skyriaus vedėjos Virginijos Rinkevičienės pranešimų;

atkreipdama dėmesį į tai, kad dėl vidinės migracijos daug jaunų lietuvių šeimų keliasi gyventi iš Punsko ir Seinų į Suvalkų miestą ir todėl kyla neatidėliotinas poreikis užtikrinti jų vaikams švietimą gimtąja kalba;

pažymėdama, kad nuo 2017 m. Lenkijos lietuvių bendruomenės pastangos Suvalkuose įkurti lietuvišką mokyklą nesulaukė vietos savivaldybės ir Lenkijos Respublikos Vyriausybės dėmesio ir paramos,

prašo Lietuvos Respublikos Vyriausybę intensyvinti dialogą su Lenkijos Respublikos Vyriausybe šiuo klausimu ir visais įmanomais būdais remti lietuviškos mokyklos Suvalkuose steigimą.

Komisijos pirmininkė

Dalia Asanavičiūtė

Komisijos pirmininkas

Jonas Bružas

Šv. Kazimiero dienos minėjimas Seinuose

NASTUTĖ SIDARIENĖ

Jau dvejus metus visame pasaulyje siautėja pandemija, vyksta karas Ukrainoje, nerimas daugelyje Europos šalių. Ką daryti? Susirinkus Seinuose melsti šv. Kazimierą užtarimo? Gal tai ir yra būdas bent kiek nusiraminti, neprarasti vilties.

Lietuvių tautos globėjas šv. Kazimieras mirė prieš 538 metus kovo 4 d. Lenkijos lietuvių šventojo Kazimiero draugija jau ne pirmą kartą surengė Šv. Kazimiero dienos minėjimą.

Šv. Mišių metu kunigas Jaroslav Kalinovskij perskaitė vyskupų laišką, kuriame viso pasaulio lietuviai raginami melstis už Tėvynę (jiems rašant laišką dar nebuvo prasidėjęs karas): „Maldos už lietuvius pasaulyje sekmadienį, kovo 6 d., kviečiame visus savo parapijose ir bendruomenėse Tėvynėje ir kitose šalyse prisiminti vieni kitus, kartu melstis šv. Mišiose. Prašykime Dievo globos ir sustiprinimo ugdant lietuvių tautinę bei religinę tapatybę.“

Seinų „Lietuvių namų“ vaikų ir suaugusiųjų choras

Tis asmeninio albumo

Po iškilmingų šv. Mišių Šv. Kazimiero draugijos pirmininkas Algirdas Vektorius pakvietė į „Lietuvių namus“, kur tęsėsi minėjimas. Visus pasveikino šiais žodžiais: „Šiandien – jau 11-oji karo Ukrainoje diena. Diena, kai mūsų širdys plyšta stebint Ukrainos žmonių kančias. Kai ir mes patys kas rytą pabundame su nerimu, nes kamuoja nežinomybė dėl ateities,

o kai kada apima ir didžiulis beviltiškumo jausmas.

Ukrainos žmonės apsisprendė kovoti už visų mūsų laisvę ir taiką. Ukrainoje sprendžiama ir Lietuvos, o gal net visos Europos ateitis. Esame be galo dėkingi už šią kovą mūsų broliams ir seserims Kristuje, kurie išpildo Jėzaus žodžius: „Nėra didesnės meilės, kaip gyvybę už draugus atiduoti.“

Po šių žodžių pasirodė meno kolektyvai. Pirmiausia giesmę apie šv. Kazimierą sugiedojo Arnoldo Beinario vadovaujamas „Lietuvių namų“ vaikų ir suaugusiųjų choras. Paskui pasirodė kiti kolektyvai: Juozo Pilecko vadovaujamas Seinų „Lietuvių namų“ vyrų vokalinis ansamblis, Gedimino Kraučlio vadovaujamas kolektyvas „Tėviškės aidai“, Lastauskų šeimos duetas, Angelės Bapkauskienės vadovaujamas LLEKD ansamblis „Gimtinė“. Visi ansambliai atliko labai rimtus kūrinius: giesmes, karo ar partizanų dainas.

Manau, kad ne vienas šios šventės dalyvis pasakytų: prasmingai praleista sekmadienio popietė Seinuose su malda, giesmėmis ir dainomis.

Seinų „Lietuvių namų“ vyrų vokalinis ansamblis

Marcin Pawlukiewicz nuotr.

Brangūs lietuviai visame pasaulyje,

Šiomet kovo 6-ąją, sekmadienį, švęsdami Maldos už lietuvius visame pasaulyje dieną, vienykimės maldoje visose lietuviškose parapijose ir misijose.

Nuo seno emigracijoje atsidūrę lietuviai katalikai stengėsi kurti savo parapijas, mokyklas, leisti laikraščius, steigti spaustuves, stovyklavietes, telkti bendruomenes, kurios jungia narius maldoje, veikloje ar profesiniame gyvenime.

Vienas seniausių išeivijos lietuviškų katalikiškų laikraščių „Draugas“ buvo pradėtas leisti 1910 metais Vilks Baryje (Wilkes-Barre), Pensilvanijoje, ir nuo 1912 metų dėka tėvų marijonų toliau leidžiamas Čikagoje. Parapijų ir misijų klebonų pastangomis parapijose būdavo spausdinami biuletiniai-žiniaraščiai, supažindinantys su parapijos veikla. Tai kartu buvo ir katechezės įrankis.

Šiandienos visuomenėje, ypač pandemijos laiku, reikšmingos tapo socialinės medijos, kurios padeda pasiekti jaunimą ar jaunas šeimas. Kartu tai yra bendruomenės kanalas parapijos ar visuotinės Bažnyčios komunikacijai. Skelbti džiaugsmą ir švelnumo revoliuciją kviečia mus ir pats Šventasis Tėvas. Popiežius Pranciškus yra sakęs, kad lankydamasis Baltijos šalyse jis siekė „iš naujo skelbti šioms tautoms Evangelijos džiaugsmą ir švelnumo, gailestingumo revoliuciją, nes laisvės neužtenka, kad suteiktum gyvenimui prasmę ir pilnatvę – reikia meilės, o meilė visada kyla iš Dievo“.

Sovietinės okupacijos metais nuo 1972-ųjų pogrindyje buvo leidžiama „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika“. Tai buvo žinių šaltinis, informuojantis laisvąjį pasaulį apie Lietuvos tikinčiųjų persekiojimą, diskriminaciją, aktyvias pastangas kovoti už savo teises. Išeivijoje veikusios organizacijos, o ypač JAV Lietuvių katalikų kunigų vienybė ir Lietuvių katalikų religinė šalpa, taip pat pavieniai žmonės, spaudos ar radijo darbuotojai išversdavo „Kronikos“ tekstus į užsienio kalbas ir juos skelbdavo visuomenei įvairiomis priemonėmis. Tai dar vienas iš pavyzdžių, kaip išeivijos lietuviai katalikai bendradarbiavo ir bendradarbiauja su Katalikų Bažnyčia Lietuvoje.

Visuotinėje Bažnyčioje ir mūsų tikėjimo bendruomenėse vykstantis Sinodas – taip pat svarbi komunikavimo forma. Šiame Sinodiniame kelyje mokomės klausyti vieni kitų ir kalbėtis, siekdami įsiklausyti, išgirsti, kur Šventoji Dvasia veda Bažnyčią. Įsitraukime į Sinodinę kelionę: pateikdami įžvalgas išeivijoje gyvenantys lietuviai gali praturtinti vyskupijų Sinodinį kelią, taip pat tarti žodį, kad jų balsas ir rūpesčiai būtų girdimi tiek savo teritorinėse ar tautinėse parapijose, tiek vyskupijose.

Maldos už lietuvius pasaulyje sekmadienį, kovo 6 d., kviečiame visus savo parapijose ir bendruomenėse Tėvynėje ir kitose šalyse prisiminti vieni kitus, kartu melstis šv. Mišiose. Prašykime Dievo globos ir sustiprinimo ugdant lietuvių tautinę bei religinę tapatybę.

Kovo 6 d. 10 val. Lietuvos laikui šv. Mišios bus transliuojamos per Marijos Radiją iš Šv. Kazimiero kolegijos Romoje, Italijoje!

Gintaras Grušas
LVK Pirmininkas
Vilniaus arkivyskupas metropolitas

Prel. Edmundas Putrimas
Lietuvos vyskupų konferencijos delegatas
užsienio lietuviams katalikams

„Pajusk knygnešių dvasią!“

IRENA MARCINKEVIČIENĖ

Knygnešystė yra kiekvienam lietuviui žinomas, bet pasaulyje atitikmenų neturintis reiškinys. Kovo 16-ąją švenčiame Knygnešių dieną. Kaip tik 1846 metų kovo 16 dieną gimė Jurgis Bielinis, knygnešys, sukūręs Lietuvoje nelegaliai platinamų lietuviškų leidinių tinklą. Pats žodis yra sunkiai išverčiamas į kitas kalbas. „Savitai ir išradinagai tą padarė italų kalbininkas Pietro Umberto Dini savo knygoje „Baltijos žiedas“, knygnešį pavadinęs *portali-bri* ir šalia paaiškinęs: *contrabbandieri della Lituania* – pažodžiui išvertus – lietuviškumo kontrabandininkas. Ko gero, toks šio žodžio ir viso reiškinio apibūdinimas yra vienas tiksliausių.“ (<http://www.ramuva.lt/index.php/istorijos/musu-mintys/108-kovo-16-knygneio-diena>)

Prieš dvejus metus kilo mintis paminėti „lietuviškumo kontrabandininkų“ dieną mūsų krašte kitaip nei iki šiol – pakviečiant dalyvauti Knygnešių lauko žaidime.

„Tik laisvi užaugam dideli!“ Toks

šūkis lydėjo Pirmojo knygnešių lauko žaidimo Punske dalyvius. Žaidimą planavome 2020-ųjų kovo mėnesį, tačiau prasidėjusi pandemija ir dėl jos staiga sustabdytas gyvenimas sumaišė planus. Visgi nepasidavėme ir atėjus vasarai, kai ribojimai buvo kiek sušvelninti, visus, norinčius pagerbti knygnešius, pakvietėme žaidime dalyvauti liepos 5 d. Tą sekmadienį, Valstybės dienos, vadinamos Mindauginėmis, išvakarėse, Kreivėnų kaimo keliukais, vieškeliais ir laukais perėjo apie 50 žaidimo dalyvių. Prie paminklo, skirto knygnešiui Povilui Matulevičiui, įsikūrė organizatoriai. Kiekvienas dalyvis rinkosi keletą šalia paminklinio akmens išdėliotų knygų, kurias privalėjo pernešti nurodyta trasa iki Punsko lietuvių kultūros namų. Prisiregistravusiems dalyviams buvo įteiktas trasos aprašymas ir dalyvio korta. Mažomis šeimyninėmis grupelėmis arba po vieną dalyvaujantys žaidime išeidavo aprašytu keliu, ieškodami pažymėtų kontrolinių punktų, kuriuose privalėjo

surasti pažymėtą atitinkamu numeriu antspaudą ir jį išpaudę dalyvio kortoje patvirtinti savo buvimą toje vietoje. Kiekvienas taip pat galėjo susipažinti su paliktų punktuose skrajučių turiniu – laikomo knygnešių karaliumi Jurgio Bielinio gyvenimo akimirkomis, mūsų krašte veikusių knygnešių pavardėmis arba knygnešiams skirtomis eilėmis.

Antrasis knygnešių lauko žaidimas vyko 2021 metų kovo 21 dieną. Tai buvo dar vienas pandemijos sukaustytas pavasaris, bet juk „Knygnešių tautos nesustabdysi“, todėl reikėjo sukurti. Šį kartą organizacinius darbus sutelkėme virtualioje erdvėje. Visi dalyviai registravosi internetu, rinkosi vieną iš šešių pasiūlytų skirtingo ilgio trasų ir ėjo pasirinktu laiku. Dalyvavimą kiekvienas dokumentavo nuotraukomis, o atminimo medalius po renginio įteikėme kiekvienam individualiai. Net ir esant tokioms nepalankioms sąlygoms sulaukėme 45 dalyvių.

Šiais metais tikimės įgyvendinti idėją Knygnešių dieną pagerbti kartu su kaimynais sangrūdiškiais. **Sekmadienį, kovo 20-ąją, kviečiame visus dalyvauti Trečiajame knygnešių lauko žaidime.** Siūlome einant aplankyti knygnešius Povilą Matulevičių, Vincą Markevičių ir Vincą Kaminską menančias vietas, pasigrožėti mūsų kraštu, pagerbti protėvių žygdarbius, padėjusius išsaugoti mums gimtąją kalbą.

Šių metų žaidimo šūkis – „Pajuskim knygnešių dvasią!“ Žaidimą pradėsime 8.30 valandą Punsko skansene. Trumpai pasisveikinę, pagerbsime Knygnešius ir žaidimo dalyvius išlydėsime į kelią. Šiomet trasa, kurią

reikės įveikti, nebus trumpa. Pirmoji užduotis – nurodytu keliu pasiekti knygnešio Vinco Markevičiaus sodybos vietą, esančią toje Giliušių kaimo dalyje, kuri liko Lietuvoje. Čia vyks „knygnešių“ susitikimas, po kurio dalyviai pavieniui ar mažomis grupelėmis išeis, kad vėl trumpai stabtelėtų Kampuočių kaime, šalia Nepriklausomybės paminklo. Šioje vietoje kitados gyventa knygnešio Vinco Kaminsko, kurio atminimą rūpestingai puoselėja dabartinis sodybos šeimininkas Juozas Pečiulis. Iš Kampuočių dalyviai pareis į Punkską, kur numatoma žaidimo pabaiga. Prie Lietuvos šimtmečio varpinės dalyviams bus įteikti atminimo medaliai, pasodinsime Knygnešiams skirtą ąžuoliuką. Patys greičiausiai, įveikę numatytą kelią anksčiau už kitus, palaukti iškilmingo užbaigimo galės savivaldybės bibliotekoje. Pabaigoje visus dalyvius pakviesime pabendrauti ir pasivašinti prie ant Puntos ežero kranto uždegto laužo.

Žaidimo organizacinius darbus remia Punksko savivaldybė. Organizacinę grupę sudaro Jonas Vaičiulis, Rūta Burdinaitė, Danutė Vitkauskienė, Jonas Vydra ir šios informacijos autorė.

Svarbiausios valandos (Lenkijos laiku):

1. Žaidimo startas – **8:30 val.** Punksko skansene (buities muziejuje).
2. **11 val.** – „knygnešių“ susitikimas Vinco Markevičiaus sodyboje, pasienio zonoje.
3. Išėjimas į trasą – iki Punksko apie 19 km.
4. Apie **14.30 val.** – trumpas sustojimas, pasakojimas Kampuočių kaime, prie Nepriklausomybės akmens ir knygnešio Vinco Kaminsko sodybos.
5. **16.30 val.** – žaidimo pabaiga Punkske prie Lietuvos šimtmečio varpinės.

Kviečiame visus, norinčius dalyvauti žaidime, registruotis iki kovo 11 dienos
el. p. trasa@poczta.onet.eu

Nevenkite skiepy

ROKIŠKĖNAS LIUDAS TALIUNEVIČIUS

2021 metų vasaros pabaiga. Mes šeimos rate. Po poros dienų anūkai išvyks studijuoti ir dirbti. Prisimename šių metų atostogas. Vienas anūkų pasakoja, kaip vasarą šėlo vandens motociklu audringoje jūroje. Kitas porina, kaip per atostogas Graikijos salose važinėjo su draugais keturračiu kalnų keliukais. Dukra ir jos vyras taip pat nedykinėjo ir patyrė nuotykių. Klausydamasis jų pagalvojau – ar aš blogesnis? Tad sakau: „O mane jauna mergina nurenginėjo.“ Visi pastatė akis. Išgirdę mano prisipažinimą prarado žadą. Nenori tikėti, sako – gal seneliui ji tik prisisapnavo. Aš sakau, kad ne, ir pasakaju, kaip buvo.

Kaip kiekvienais metais, ir šiemet išsiruošiau pasiskiepyti nuo gripo. Apsirengiau gana elegantiškai, apsilvilkau naujus marškinius. Sutvarkius visus formalumus, medicinos sesuo nuvedė mane į procedūrų kambarį, pasodino ant kėdės ir liepė pasiraitoti marškinių rankovę. O tai buvo jauna, grakšti kaip lėlytė mergina. Raitojant rankovę pasirodė, kad

marškinių rankovės yra siauros, tad nepavyks paraitoti tiek, kad galima būtų sušvirkšti vakciną į petį. Sesutė pasiūlė atidengti petį patraukus marškinių viršutinę dalį. Norėdamas tai padaryti, pradėjau atseginėti po kaklu esančias viršutines marškinių sagas. Bet pasirodė, jog atsegti ne taip lengva. Marškiniai nauji, standūs, sagos mažytės, o skylutės joms dar mažesnės. Matydama, kad man sudėtinga atsisegti marškinius, mergina pasiūlė padėti. Jos pirščiukai buvo švelnūs, bet galiausiai atsegė tas sagas ir patraukusi marškinius atidengė petį. Atsiprašė, kad galyndamasi su sagomis man įgnybo. Sakė, jog tai padarė netyčia, nenorėdama. Aš su tuo sutikau. Juk argi būčiau drįsęs manyti, kad buvę kitaip? Toliau viskas klostėsi sėkmingai. Paskiepijo mane, aš apsirengiau, padėkojau už procedūrą ir išėjau vildamasis, kad metus nesirgsiu gripu ir neužkrėsiu kitų. Be to, liko malonūs prisiminimai. Ir dar išvada – nereikia bijoti ir vengti skiepy.

Is pixabay.com/pl

Knygos recenzija. Tokiems kaip ji vietos Lietuvoje nebuvo

JURGITA STANKAUSKAITĖ

„Aš nesustodama gyvenu du gyvenimus. Dabartį ir praeitį, kurios manęs nepalieka nė naktį. Nedažnai pavyksta užmigti, atsijungti, užsimiršti. Turbūt mano miegus išblaškė ešelonai, jurtos, barakai... Iš atminties kyta ne tik patirtys Arktyje, bet ir gyvenimas slapstantis grįžus į sovietinę Lietuvą.“

Irena Saulutė Valaitytė-Špakauskienė

Irena Saulutė Valaitytė-Špakauskienė 2021 m. išleido pirmą savo knygą „Manėme, kad plaukiame į Ameriką“. Pavadinimo apačioje nedidelėmis raudonomis raidėmis parašyta: *Jaudinantį pasakojimas*. Viršelyje esanti motinos ir dviejų mažamečių vaikų nuotrauka sujaudina. Knyga dar užversta, bet jau imam jausti nesuprantamai atsiradusios įtampos dirginimą. Tai yra gerai žinomos Rūtos Šepetys knygos „Tarp pilkų debesų“ pagrindinės veikėjos tikroji gyvenimo istorija. Tai tremtinės prisiminimų lobynas, nesurežisuotų įvykių praecityje kuparas.

Irena Saulutė tai be galo šiltų akių moteris, gimusi 1928 m. Kaune. Nors jai 93-eji, vis dar dirba Rumšiškių liaudies buities muziejuje. Tai ilgiausiai Lietuvoje dirbantis žmogus, kurio darbas glaudžiai susijęs su jo praeitimi. Muziejaus teritorijoje 1992-aisiais buvo pastatyta Sibiro tremtinių jurta. Ne identiška, kokioje teko pačiai moteriai gyventi karo metais, nes, kaip rašė Irena Saulutė, „statybine medžiaga tapo nebe Lenos ledynų į pakrantes išstumti pagaliai, o lietuviški rąstai. Tačiau kuo dengti stogą? Jei velėna iš kurio nors

Lietuvos miško, jurta taptų panaši į virš žemės stovintį partizanų bunkerį. Nes salose nebuvo augančios ir žaliuojančios žolės, jurtos stogus dengdavo, kaip jau esu sakiusi, smėlingais žemės gabalėliais, nuo suirimo prilaikomais nušepusių šiaurinių samanų, atšiaurios vietovės už poliarinio rato augalėlių šaknelių. [...] Nusprendžiama jurtos Rumšiškėse stogą dengti aukštapelkių viršutinio sluoksnio gabalais“. Moteris, žvelgdama į Lietuvoje pastatytą jurta, daug prisimena ir pasakoja. Ją kamuoja nuovargis, bet „ne tik fizinis. Juk kasdien iš naujo vėl suki savo skausmingų prisiminimų ratą...“ Gyvendama atsiminimais nusprendė išleisti knygą, kurioje labai paprastais sakiniais aiškinama sovietinėje prieblandoje atsiradusios Tėvynės situacija, gyvenimo sąlygos ir sunkumai. Irena Saulutė papasakoja, kaip į gimtąjį kraštą sugrįžusiems tremtiniams sunku įsikurti Lietuvoje, kiek metų tenka slapstytis, ilgai nerasti pastovios gyvenamosios vietos ar klastoti asmeninius dokumentus, norint pasilikti išsilgtoje Tėvynėje.

Skaitant knygą, susidaro įspūdis, kad daug dalykų lieka nepasakyti. Rodos, nenorėta išsiplėsti apie gyvenimą tremtyje ir apgalvotai pasirinkta rašyti apie niekur neskaitytus dalykus, pavyzdžiui, apie mergaitiškus šokius po šiaurės pašvaiste. Tuoj pat atsiranda supratimas, kad autorė nesusitelkia ties žiauriais vaizdais, o tyčia išgaudo momentus, kur žmogus šypsosi, juokiasi, šoka, džiaugiasi, žavisi, svajoja. Tai jos prisiminimų knyga, kurią rašė taip, kaip jautė ir

tikėjo, kad reikia užrašyti. Moteris nedėlioja faktų, bet dalijasi savo jausmais. Irena Saulutė rašo: „Papasakosiu jums savo gyvenimą. Papasakosiu ne kokį paminklą norėdama pastatyti. Privalau kalbėti už tuos, kurie negimė, nes jų tėvai buvo nužudyti. Ir už tuos, kurie išmirė vagonuose bei Arktyje, kurie neužaugo, neįsimylėjo, nesukūrė šeimų ir nesusilaukė gražių vaikų. Už sušaudytus tėvelius, mamas, mirusiuosius bado. Už visus sugrįžusius, kurie buvo engiami ir neturėjo normalaus gyvenimo.“

Prisiminimų kūrinyje gausu autorės išsaugotų nuotraukų, padedančių dar geriau įsivaizduoti atskleistas patirtis, suprasti jų svarbą moters gyvenime, atkreipti dėmesį į dalykus, kurių galbūt skaitytojas pats nepastebėtų. Įdomu, kad keletas nuotraukų, kuriose įamžintos tremtinės rankos – tos pačios, kuriomis Arktyje tempdavo suledėjusius rąstus, glostė mirštančios motinos veidą, kasė negilias duobes mirusiems nuo ligų, bado, šalčio ar išsekimo.

Nemaža knygos dalis skiriama autorės šeimos aprašymams. Akivaizdu, kad šeimos nariai turėję vienas su kitu ypatingą ryšį, dalijęsi nuoširdžia meile, puoselėję jos tvarumą. Irenos Saulutės prisiminimuose išskylantis tėvelių paveikslas piešiamas pačiais gražiausiais žodžiais ir jaučiama pagarba. Malonu skaityti, kaip autorė aprašo tėvelio šypseną ir žaidimus su juo, kantrias mamos akis ir jos į naktinį langą nusišokusio kūno vaizdą, peštynes su vyresniu už save broliu. Tikrai labai įdomu skaityti fragmentus, kur kruopščiai aprašyti buities

elementai, pavyzdžiui, kaip atrodydavo pietų stalas, ką valgydavo, kuo ir kaip tekdavo maitintis Lietuvoje ir Arktyje, kokio dydžio duonos gabalėlius gaudavo, kaip atrodydavo jų išaugti drabužiai. Tik jautrios sielos žmogus galėtų leistis į detalų paskirų elementų pristatymą, bet juk tokia ponija Irena Saulutė ir yra. Pati tai knygoje pripažįsta.

Irenos Saulutės aprašytas 1940-ųjų birželis yra visai kitoks, negu lig šiol kur nors teko skaityti. Čia atkreipiamas dėmesys į per Lietuvą žengiančių rusų karių kvapą, kurio moteris niekaip negali užmiršti. „Tai nėra kariškių ar arklių kvapas. Lietuvos karininkų kvapas man žinomas nuo vaikystės, taip kvėpia mano tėvelis: geru tabaku, oda, ginklų metalu ir žirgu. O rusai atsiduoda nesuvokiama bjaurastimi, bet tai nėra vien prakaito kvapas“, – rašoma knygoje. Kūnai be sąžinės dvokia mirtimi, o nužmogėjimas įsiskverbia į kiekvieną drabužio siūlę. Autorė atsklei-

džia jos šeimos požiūrį į Lietuvos atstovų elgesį karo laikais: „A. Smetona pasitraukia. Galėtume trauktis ir mes. [...] „Kas rusus varys iš Lietuvos, jeigu visi pabėgs?“ – girdžiu sakant tėvelį. Ne-trukus jį pradeda šaukti tardymui, pralauki visą naktį ir rytą paleidžia. Ir taip ne vieną kartą.“

Aprašymuose išaiškėja labai intriguojančio knygos pavadinimo prasmė. Pavyksta sužinoti, kad tikrai tiek Irena Saulutė, tiek jos šeima ir su jais važiuojantys žmonės vienu metu patiki istorija, kad juos išves į Ameriką. „Tokių vilčių suteikia lenkų tremtinių istorija“, atsiradusi 1939-aisiais. Tai, kas vyksta šiaurėje, Irena Saulutė aprašo be

perdėtų dejonų. Be abejonės, amžino įšalo žemėje ji dar tik vaikas, todėl jos akimis aplink vykstantis košmaras priimamas kaip kasdienybė: „Vaikai yra vaikai. Net įsisukus mirčių karuselei, žaidžiame sugedusį telefoną, dalijame žiedą.“ Kiek vėliau, mergaitėi paūgėjus, imama jausti bręstančio, griežtai užsispyrusio žmogaus pasiryžimas išgyventi ir nepasiduoti.

Tai, ko moteris sulaukia Lietuvoje, sustiprina suvokimą, kad visgi nebuvo visi iššluoti šviesūs, geri ir protingi žmonės. Pragaro vartus atvėrusių Lietuvos okupantų planas neišdegė. Irena Saulutė, grįžusi į gimtąjį Kauną, liudija, kad „Panemunė, Žaliakalnis, Šančiai. Šių senų Kauno rajonų smetoniniuose namukuose tebegyveno normalių normaliausių žmonių, rizikuodami slapstę tremtinius, dalijęsi paskutine bulve ar dešros griežinėliu“. Jų dėka iš tremties sugrįžusiems buvo lengviau, bet tai nereiškia, kad jie čia jautėsi laisvi. Laisvės dar reikėjo palaukti.

Patirtis įsiskverbia į kiekvieną žmogaus ląstelę. Nestoroje knygoje suspausti Irenos Saulutės prisiminimai, buitškai tariant, duoda per galvą. Amžinai verkiantiems, stenantiems arba sakantiems, kad „prie ruso buvo geriau“, žodžiais pabaladoja į smilkinę moteris, anuomet Sibiro sniege su vasarine suknele drebėjusi mergaitė: „Troleibuse dažnai kokia senyva moteris ar vyras visą kelią keikia gyvenimą dabartinėje Lietuvoje. Tai jie į Krymą, „tu įsivaizduoji“, sovietiniais laikais kasmet važinėdavo, tai kokią kadaise turėtą privilegiją prisimena. [...] Atsisuku ir ramiu balsu sakau: „O Jūs į Paryžių nenorite?“ Juk šiais laikais važiuok, žmogau, kur tik geidi! Net aš su savo beveik nulinėmis finansinėmis galimybėmis ir tai jau porą kartų Paryžiuje esu buvusi. O jiems vis dar Krymas galvoje... [...] mes Lietuvą labiau mylėjome ir nesvarstėme: „Ką man davė ta Nepriklausomybė?“ Mes labai gerbėme jaunų mūsų tėvelių iškovotą laisvę – iš visos širdies. Ir tikrai neįsivaizduojame jokio nusivylimo Lietuva.“ Perskaičius šiuos žodžius nelabai norima ką nors ir pakomentuoti. Ateina gilus susimąstymas.

Vertėtų pridurti, kad Irenos Saulutės knygos pabaigoje prisegtas žurnalistės ir istoriko pokalbis apie Lietuvos padėtį Antrojo pasaulinio karo metu padeda surasti atsakymų pradedant pirmu klausimu, kodėl ir kokių tikslu įvykdytas baisus nusikaltimas prieš žmoniją.

Knyga parašyta maloniu, paprastu stiliumi, atskleidžiant moters gyvenimo atkarpas praėjusio šimtmečio Lietuvoje ir Sibire, jos pasirinkimus, mokėjimą džiaugtis gyvenimu, net ir tuomet, kai aplinkui jaučiamas mirties ir bado dvokas. Ir, kas labai svarbu, Irena Saulutė savo pavyzdžiu parodo, kad laisvė ir nepriklausomybė yra didžiausias žmogaus turtas bei ne vienos tautos siekiamybė.

Irenos Saulutės Valaitytės-Špaukskienės knyga galima pasiskolinti Punsko viešojoje bibliotekoje.

Ankstyvųjų išeivių gyvenimas Amerikoje

VYTAUTAS PEČIULIS

Maironis rašęs: „*Aš norėčiau prikelti nors vieną senelį/ Iš kapų milžinų,/ Ir išgirsti nors vieną, bet gyvą žodelį/ Iš senovės laikų!*“ Kaip būtų gera, kad galėtume pasiklausyti, kaip kalbėjo mūsų protėviai, kuriuos tik iš pasakojimų pažįstam ir retose nuotraukose matom.

Šiais laikais viskas yra užrašyta, nufilmuota, rašomos knygos. Sakoma, kad dabar yra įrodymų, kas gyveno ir kokius pėdsakus paliko. Gerai galvojama, bet ar tikrovėje taip atsitiktų? Randama išnykusių civilizacijų pėdsakų, tačiau įrodomosios medžiagos nelikę. Buvo pastatytos piramidės, supilti milžinkapiai, iškalti įvairūs ženklai, kurių šių laikų didžiausi mokslininkai nesupranta. Turėjo būti išvystyta technika tokiems darbams atlikti, bet neišlikę žinių, kaip tai buvo atlikta ir kokiomis priemonėmis naudotasi. Praslinko daug tūkstančių metų ir visa tai sunyko. Metalą sunaikino rūdys, visi naudoti įrankiai dingo be pėdsakų. Jei buvo atgabenti didžiuliai akmenys gabalai piramidėms, pastatyti milžiniški obeliskai, reikėjo turėti tinkamas priemones tokiems darbams atlikti. Jei kada nors išnyktų dabartinė civilizacija, ar liktų kuo viską įrodyti? Per tūkstančius metų viskas sunyktų, kaip ir viskas sunykę tolimosiose epochose. Neliktų jokių pėdsakų šiais laikais sukurtų ir taip vertinamų dokumentacijų.

Prisimenant praėjusius laikus, liko daug ko nepaklausta, o sužinoti jau

Pirmas susitikimas 1962 metais. Iš kairės: Bronė Zimnickaitė, Julijona Pečiulienė, Vytautas Pečiulis ir Aldona Pečiulytė

nėra galimybių, nes visi, iš kurių buvo galima sužinoti, palikę šį pasaulį ir tik retos nuotraukos patvirtina, kad jie gyveno. Kaip įdomu būtų pasiklausyti, kaip kalbėjo protėviai. Naudojant šiuolaikines technologijas, turima filmuotos medžiagos tų laikų, kai buvo gyva motina, tetos Lietuvoje ir Suvalkų trikampyje. Girdima jų kalba, matomi judesiai, Maironio žodžiais tariant – gera išgirsti jų gyvą žodelį.

Kai apsigyvenom Kanadoje, turėjome galimybę nuvykti į Ameriką ir pamatyti mamos dėdę. Visa, kas buvo kalbėta, atrodo, girdėta pasakoje. Dėdė klausinėjo apie gimtinę, nors buvo išgyvenęs Amerikoje

daugiau kaip penkiasdešimt metų, prisiminė kiekvieną medį, akmenį ir viską, ką paliko išvykdamas. Mama buvo ketveri metai, kai jis išvyko į Ameriką, bet pasisveikinus dėdė paėmė jos ranką ir parodė pirštą, kurį perdūrė, kai mama buvo maža. Mat siūdamas mašina laikė ją ant kelių, ši kištelėjo pirštą po adata, kuri kiau-rai jį perdūrė, laimei, nekliudydama kaulo. Mama prisiminė, kaip labai rėkdama verkė. Tai buvo vienintelis kartas, kai matėme dėdę gyvą. Po pusmečio nuvykom į jo laidotuves. Nors buvo vasara ir darbmetis tabako ūkyje, nusprendėm vykti, nes manėme, jog bus proga pamatyti kitus jo vaikus, kurie gyveno pakrikę

Iš asmeninio albumo

Susitikimas 1963 m. Iš kairės: Vytautas Pečiulis, Antanas Zimnickas-Žiemys ir Bronė Zimnickaitė

po Ameriką. Koks buvęs mūsų nusivylimas, kai į laidotuves nei vienas neatvyko. Nors jie gyveno toli, mums buvo nesuprantamas jų pasirinkimas nedalyvauti tėvo laidotuvėse. Atvyko tik viena mamos pusseserė, su kuria dėdė gyveno. Su ja buvom keletą kartų anksčiau susitikę. Mama turėjo Amerikoje kitą (anksčiau mirusį) dėdę, kurio vaikų neteko pamatyti. Mamos pusseserės ir pusbroliai mirę, bet jų atžalos gyvena. Kol buvo gyva pusseserė, su kuria susitikdavom, pasakodavo, kaip klostosi jų gyvenimai. Jų kilmės pavardė neišlikusi, nes buvo keičiama ir „amerikoninama“. Mamos dėdė (toliau jį vadinsiu tik dėdė) buvo Zimnickas, kilęs iš Burokų kaimo, sulietuvinta pavardė Žiemys. Apie jį rašoma Bostone išleistos „Lietuvių enciklopedijos“ 35 tome. Du sūnūs Žiemio pavardę pakeitė į Winters (*winter* – žiema). Visi jų palikuonys žinomi tik Winters pavarde. Dėdė su žmona į Ameriką atvyko vieni, palikę pirmagimį sūnų laikinai auginti giminėms, kol jie susitvarkys gyvenimo pradžia. Pagyvenę keletą metų nupirko vadinamąsias šipkartes dėdienės seseriai, kuri

kilusi iš Trumpalio kaimo, ir sūnui. Vyriausiasis sūnus užaugęs persikėlė gyventi į Čikagą, ten ir mirė. Dėdė Amerikoje sulaukė dar vieno sūnaus ir dviejų dukrų. Sūnus užaugęs tarnavo karinėse oro pajėgose, bombonešio įguloje mechaniku. Paskui dirbo policininku. Vedęs apsigyveno Amerikos vakaruose, Oregono valstijoje. Jo sūnus panorą sudaryti giminės genealoginį medį. Teko tarpininkauti ir padėti rasti giminių, gyvenančių Punsko parapijoje ir Lietuvoje. Šeima turėjo savo medelyną, pardavinėjo įvairių medžių sodinukus ir gėles. Dėdės anūkas užaugęs pakrypo į politiką, buvo išrinktas į valdžios atstovus, gyveno sostinėje Vašingtone. Kol buvo gyva jo teta, man atsiųsdavo laikraščių straipsnių apie jo politinę veiklą. Vyresnioji dukra, susituokusi su vokiečių kilmės amerikiečiu, gyveno ir mirė Kalifornijoje prie Ramiojo vandenyno. Užaugino dukrą, kuri dirbo oro linijų bendrovėje stiuardese. Antroji dukra, gyvenusi su tėvu, buvo ištekėjusi už ukrainiečių kilmės amerikiečio, tačiau santuoka iširo. Antrą kartą nesukūrė šeimos, buvo labai religinga

ir veikli lietuvių parapijoje, išėjusi į pensiją ilgus metus dirbo parapijos raštinėje. Iš jos daugiausiai sužinojom apie asmenis, su kuriais siejo giminystės ryšiai. Noriu pažymėti, kad jos tėvas nebuvo lankęs lietuviškos mokyklos, į Ameriką išvyko, kai carinė valdžia draudė lietuviškai mokytis. Gyvendamas Amerikoje pats išsilavino, išmoko taisyklingai rašyti ir savo vaikus namuose mokė skaityti ir rašyti. Visų kilusių iš Punsko krašto asmenų vaikai kalbėjo taip, kaip tėvai kalbėdavo. Mamos pusseserė sakydavo: *susičėdinau pinigų, navatnas, glušis, akvatnas* ir kt. (šiuos žodžius man teko girdėti iš vyresnių žmonių prieš išvykstant iš gimtojo krašto). Mano senelis dzūkiškai ištardavo „susičėdzyc“ vietoje „suscitaupyti“. Augdami taip pat vartojom tokius žodžius, bet mokykloje pramokome taisyklingiau kalbėti. Kasdieniame gyvenime kalbėdavom žargonu, o esant reikalui vartojome mokykloje pramoktą tikrąją kalbą. Prisimenu, kai dalyvavau Punsko licėjaus 60 metų jubiliejaus minėjime, renginio vedėjas sakė, kad tarp mokyklos sienų mokomės ir kalbam taisyklinga lietuvių kalba, o išėję perkam „paruvkes“, dedam į „reklamuvkę“, namo parnešę – į „lioduvkę“. Panašiai išėivijoje kalbėdavo senieji išėiviai, vartodami anglų kalbos žargoną – „garbičiaus baksus padedam ant saidvoko“ (šiukšlių dėžes padedame ant šaligatvio).

Mamos pusseserė pasakojo, jog dirbdama su drauge svajodavo apie turtingųjų gyvenimą. Iš kiekvienos algos atidėdavo po kelis dolerius ir „sučėdinę“ užtektiną sumą eidavo į prabangius restoranus, kur rinkdavosi turtingieji. Taip pasijusdavo turtingos. Sakydavo, jog restorane esantys galvoje, kad jos turtingos, kaip ir jie. Jausdavosi laimingos, pabuvusios su turtingaisiais.

Giminaitė, su kuria ilgiausiai

palaiškėm ryšius, mamai rašydavo laiškus lietuviškai, o man angliškai, sakydama, kad jai lengviau, ir tikėjosi, kad aš neturėsiu sunkumų skaitydama. Mamos kitas dėdė mums atvykus buvo miręs. Jis gyveno Pensilvanijos Pitsburgo mieste, kur buvo išvystyta geležies pramonė. Atvykę emigrantai dirbo Pensilvanijoje anglių kasyklose ir geležies pramonėje. Knygoje „Pensilvanijos Lietuva“ gausu nuotraukų, kuriose matomos lietuvių bažnyčios ir kapinių paminkluose lietuviškos pavardės. Geležies gamyboje dirbo abu dėdės. Tačiau dėdė, su kuriuo buvom susitikę, pasakojo, kad jam, dirbusiam lengvą siuvėjo darbą, buvę per sunkūs tokie darbai. Sakė, tokia karštyje tik velniai gali dirbti, nes ten karšta kaip pragare. Persikėlęs gyventi į vietovę, kur buvo įsikūrusi dėdienės sesuo, kilusi iš Trumpalio kaimo, ištiesai dirbo siuvykloje. Sulaukę pensijų dėdė

ir dėdienė persikėlė gyventi pas dukrą į Kaliforniją, kur nebūna žiemos. Tačiau tame krašte nepatiko gyventi, kai visą laiką karšta. Gyvenant Kalifornijoje mirė dėdienė. Likęs našlys, dėdė grįžo gyventi pas kitą dukrą (čia buvęs klimatas, prie kurio jis buvo pripratęs). Pasakojo: kai vasarą karšta, lauki, kuomet prasidės ruduo ir oras atvės, o kai žiemą šalta ir daug sniego, lauki pavasario, kuomet atšils. Kalifornijoje visą laiką karšta, ir tai labai vargina nepripratusius prie tokio klimato. Vėsinimo tais laikais nebuvo, tik „vėjinukai“, kurie maišė šiltą orą.

Kito mamos dėdės palikuonys pagal sudarytą genealoginį medį pakeitė pavardę Zimnickas į Zinikis. Jų nemažai, bet apie juos nieko nežinome, nei kurie gyvi, nei kur gyvena. Amerikoje gyveno mano senelio du broliai. Vienas nesukūrė šeimos, o kitas šeimą turėjo, bet kur

jie gyveno ir kur palaidoti, nežinoma. Tikriausiai kur nors Pensilvanijoje, nes jie dirbo anglių kasykloje.

Aprašomieji kilę iš Punsko parapijos, arba – kaip jie sakydavo – Suvalkų gubernijos. Noriu plačiau parašyti apie jų gyvenimą Amerikoje. Dėdienė ir jos sesuo buvo Žemaičių iš Trumpalio kaimo. Likusieji gimė per karą buvo iškelti į Lietuvą ir ten pasiliko. Atvykusi dėdienės sesuo ištekėjo už anksčiau atsikėlusio Vėželio, kilusio ne iš Punsko krašto. Jiems gimė du sūnūs ir dvi dukros. Vaikų paauglystėje mirė tėvas. Motinai sunku buvo auginti keturis vaikus. Pasakojo, kaip sunkiai dirbo, kad galėtų išlaikyti šeimą. Su vaikais buvome pažįstami ir susitikdavome. Vyriausioji dukra pasakojo, kaip jai augant jaunimas rengdavosi madiniais drabužiais, nešiojo didelius, laisvus megztinius su didelėmis sagom, kokio mama negalėjo jai nupirkti. Išgirdusios, kad skinant braškes galima užsidirbti, su drauge susižinojo, kaip ten galima nuvykti. Ūkininkas atvažiuodavo ir iš sutartos vietos paimdavo skynėjus. Gyvenime nedirbus tokio darbo pasirodė, kad jis labai sunkus, o kai pradėjo šildyti saulė, praėjo noras uždarbiauti. Po pusdienio nieko nesakiusios ir atsisakiusios jau uždirbtų pinigų paliko darbą ir pėsčiomis sugrįžo namo.

Našlė motina ištekėjo antrą kartą ir tapo Jančiene, bet vaikai liko Vėželio pavarde. Susituokus palengvėjo gyvenimas. Vaikai, baigę mokslus, pradėjo dirbti. Vienas iš sūnų pasirinko kunigystę pranciškonų vienuolyne. Greitai po šventinimo buvo pasiūstas į Korėją misionieriaus darbui. Misijoje išbuvo dvidešimt metų, mokėjo Korėjoje vartojamą kalbą ir raštą. Parvykdavo kas penkeri metai aplankyti šeimą ir pasirinkti aukų, kurių truko misijos veikloje. Kai parvyko sesers vestuvėms, su juo susipažinome. Lietuviškai kalbėjo labai gerai, nors Korėjoje nebuvo su kuo šia kalba pasikalbėti. Būdamas

Vėželių šeima per primicijas. Iš kairės: Marytė, Vytautas, kun. Jonas Liudvikas, mama Marija ir Irena

Iš asmeninio albumo

kapelionas amerikiečių karinėje bazėje patarnavo katalikams. Per visą buvimo bazėje laikotarpį sutiko čia lakūnais tarnavusius du lietuvius. Iš pradžių korėjiečių kalbą mokėjo labai paviršutiniškai. Po pirmųjų mišių patarnaujantis kunigas patarė, kad jis pasakytų, jog palaimins tikinčiuosius ir jų turimus religinius reikmenis. Mat yra priimta tai daryti atvykus naujam misionieriui. Išeidamas jis pasakė, kad eina į lauką, kur palaimins maldaknyges, rožančius ir paveikslukus. Šventoriuje niekas prie jo nepriėjo. Tuomet paklausė vienuolio, kas atsitiko, kad nieks nepriėjo palaiminimui. Vienuolis tarė: „Tu negerai pasakei. Vietoj „palaiminsiu“ pasakei „aš jums pabezdėsiu.“ Pasirodo, korėjiečių kalboje labai panašūs žodžiai „palaiminti“ ir „pabezdėti“. Netaisyklingai tariant „palaiminsiu“ išgirstamas kitos reikšmės žodis.

Kitą kartą, kai parvyko, lankė lietuviškas parapijas, susitikom Toronte. Pamokslaudamas pasakojo, kaip yra sunku dirbti apaštališkąjį darbą, kai parapijiečiai neturtingi. Dauguma korėjiečių yra pagonys, garbina medžius, akmenis ir kitus gamtos kūrinius. Kartą jam einant per gyvenvietę būrys žmonių stovėjo prie didelio medžio ir jį garbino. Pamatę praeinantį pradėjo iš jo juoktis, sakydami: „Mes matom savo dievą, o tu parodyk savo.“ Sako, jam pasidarė taip pikta, kad iškėlęs rankas šaukė: „Dieve, jei Tu esi, parodyk savo galybę!“ Praėjus keletui dienų didelis vėjas išvertė galingą ąžuolą. Nuo tos dienos pagonys daugiau neužgauliojo ir kitaip jį vertino. Sakė: „Gal tai buvo sutapimas, kad kilo viesulas, bet tai pagilino mano tikėjimą Dievu, o pagonims parodė Jo galybę.“ Asmeniškai besikalbant pasakojo, kad jo misionierišką gyvenimą lengvina tarnystė amerikiečių karinėje bazėje. Laiko mišias katalikams, iš kurių gauna paramą. Pasakojo, kad pasivagia žvakių, kurios labai reikalingos jo misijoje. Paklausiau, ar vogti nėra

nuodėmė. Šypsodamasis atsakė, kad geram tikslui nėra nuodėmė. Maitintis teko labai kukliai, daugiausiai gaminant ką nors iš bulvių. Sakė: „Pavartau knygą, kur nuotraukose patraukliai ir skaniai atrodo mėsos kepsniai, o paskui užvertęs išsiverdu bulvių ir valgau.“

Pasakojo kiti pranciškonai, kurie su juo mokėsi seminarijoje, jog jis buvęs savotiško charakterio ir ne visuomet laikėsi vyresniųjų nurodymų, aiškindamas savo įsitikinimus. Jis kalbėjo apie kitokius būdus, kaip tikėjimą perduoti žmonėms. Įrodinėjo, jog tai, kas skleidžiama, netiks ateityje. Vadovybei tai nepatiko. Tačiau įvykus pakitimų, jo pranašystės tapo aktualios šiais laikais. Būdamas Korėjoje, vyresniųjų nurodymų nesilaikė, dirbo misionieriaus darbą pagal savo įsitikinimus. Po dvidešimties metų buvo atšauktas pataisos laikotarpiui pranciškonų vienuolyne, kad būtų pašalintas jo plečiamas kitoks tikėjimas. Tuomet jis paliko pranciškonus ir atsiskyrė nuo vyskupijos. Tapo kunigu pasauliečiu, nepriklausančiu vyskupui ir Bažnyčios vadovybei. Nusipirkęs pastatą su patalpa pradėjo atnašauti mišias, kurias gausiai lankė jam pritariantieji. Kai patalpos pasidarė per ankštos, sumanė statyti bažnyčią. Jos statybai pasiturintieji davė dideles sumas. Taip išsivystė nepriklausoma parapija su gražia šventove, kuri nepriklausė jokiai vadovybei. Pasirodo, Amerikoje buvę daugiau tokių parapijų ir net turėjo savo vyskupą. Vyskupas, atvykęs lankyti parapiją, kleboną iššventino vyskupu. Savoje bažnyčioje jis buvo ne tik klebonas, bet ir vyskupas. Senatvėje perdavė pareigas kitam kunigui, o pats likusią gyvenimo dalį praleido prieglaudoje. Parašė keletą knygų religinėmis temomis.

Taip kūrėsi ir gyveno iš Punsko parapijos kilę, dvidešimtojo šimtmečio pradžioje į Ameriką atvykę lietuviai ir jų užauginti palikuonys.

Laikas užmaršties dulkėmis užkloja daugelį įvykių ir juose dalyvavusių asmenų, bet laikas, istorikų nuomone, taip pat padeda tinkamai įvertinti tai, kas buvo kontroversiška, atsijoti tai, kas nereikšminga. Ar toks požiūris teisingas – diskutuotina. Man atrodo, kad laikas kartais padeda kai kuriuos dalykus per daug išbaltinti, kitus pažuodinti, priklausomai nuo laikmečio ideologijos ir rašančiojo pažiūrų.

Istoriko Egidijaus Aleksandravičiaus monografijoje apie Antaną Baranauską „Giesmininko kelias“ esąs teiginys, kad istoriniai tyrinėjimai dar gali atskleisti daug naujų dalykų apie šią reikšmingą mūsų tautos istorijai, literatūrai ir mokslui asmenybę ir keisti apie ją mūsų nuomonę. Reikia pripažinti, kad iš tiesų ir šioje knygoje pateikiami įdomūs archyviniai dokumentai bei naujai bandoma pažvelgti į paminklu Seinuose įamžintą garbingą vyskupą ir poetą (bei jį vertinti). Mūsų krašte Antanas Baranauskas tikrai labai gerbiamas. Ne be reikalo dešimt metų mūsų bendruomenės šviesuoliai dėjo pastangas, kad jam būtų pastatytas paminklas. 1897 m. Antanas Baranauskas buvo paskirtas Seinų vyskupu ir gruodžio 28 d. ingresso metu Seinų katedroje pirmą kartą prabilo į tikinčiuosius lietuviškai. Tuo metu, kai lietuvių kalbos teisės tiek katedroje, tiek Seinų kunigų seminarijoje buvo smarkiai ribojamos, lietuviams tie žodžiai buvę labai brangūs ir ilgam išliko atmintyje, nors kiek vėliau mūsų tautinio atgimimo veikėjai ir kaltino vyskupą, kad per mažai gynė lietuvių interesus. Tačiau apie tai vėliau.

Antanas Baranauskas Dievo apdovanotas daugeliu talentų, darbštumu, išugdęs tvirtą valią, užtat savo gyvenime sugebėjo nuveikti labai daug. Didžiulis ir tikrai neginčijamas jo indėlis į lietuvių literatūrą ir kalbotyrą. Nuo mokyklinių laikų visi esame susipažinę su „Anykščių šileliu“. Literatūrologams šis kūrinys labai svarbus

Visų pirma vyskupas. Svarstymai apie Antano Baranausko veiklą ir asmenybę

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

JANINA MACUKONIENĖ

kaip įvedantis į lietuvių poeziją silabinę eilėdarą, kaip pirmoji romantinė poema, aukštinanti Lietuvos praeitį ir jos gamtos grožį. Žinomi ir kiti reikšmingi mūsų poezijai kūriniai: „Dainu dainelė“, „Pasikalbėjimas giesmininko su Lietuva“ ar „Kelionė Peterburgan“. Visi jie parašyti poeto jaunystės laikais, dar iki 1863 metų sukilimo, ir visi giliai patriotiški. Kodėl vėliau nutilo poetinė mūza, bandoma atsakyti minėtoje monografijoje: be abejo, svarbi priežastis buvo represijos po pralaimėto sukilimo ir lietuviškos spaudos draudimas, dėl kurio panaikinimo Baranauskas kalbėjosi su įtakingais rusais, tačiau dalyvauti nelegaliame lietuviškų knygų spausdinime ar knygnešystėje, kaip darė vyskupas Motiejus Valančius, jis nesiryžo.

Lietuvių kalbotyroje didžiausias Antano Baranausko pasiekimas buvo tarmių suskirstymas, kuris ir po daugelio vėlesnių tyrinėjimų pasirodė pats taikliausias ir iki šiol pripažintas (tik su mažais pakeitimais). Lietuvių kalbą tyrinėti Baranauskas pradėjo dar besimokydamas Varnių kunigų seminarijoje, paskatintas kunigo, M. Valančiaus bendradarbio, Pranciškaus Kašarauskio. Tada jis rinko tautosaką, kraštotyrinę ir kalbinę medžiagą visų pirma atostogų metu. Vėliau kalbininko darbą tęsė studijuodamas Peterburgo ir Vakarų universitetuose, ir turbūt aktyviausiai 1867–1884 m., dirbdamas Kauno kunigų seminarijos profesoriumi. Čia savo lituanistinį darbą Baranauskas jau laikė ne tiek pomėgiu, kiek tiesiogiai susijusiu su tarnybinėmis pareigomis: dėstydamas

moralinę teologiją ir homiletiką lietuvių kalba jis jautė pareigą rūpintis bendrinės kalbos kūrimu, kad galėtų išmokyti būsimus kunigus suvienodintos rašto kalbos ir susipažinti su visomis tarmėmis, kad šie labiausiai suprantamais vietos tikintiesiems žodžiais galėtų sakyti pamokslus. Baranauskas su tikru atsidavimu, tik jam būdingu užsispyrimu, gebėjimais ir aistra ėmėsi šio darbo ir įtraukdavo į jį taip pat savo studentus – klierikus, kurie būdami iš įvairių regionų padėjo rinkti kalbinę medžiagą. Įsigilinus kalbotyros mokslas tapo Baranauskui didžiausiu pomėgiu: „*Aš rodžiai visas ant kalbotyrystės atsidėčia, tiktai mano darbai neduoda. Visas mano laikas, visos sylos kunigystei priguli.*“ (Iš laiško H. Vėberui)

Į Kauną iš Peterburgo dvasinės akademijos, kur per dvejus metus Baranauskas dėstė pastoralinę teologiją, ėjo kapeliono ir bibliotekininko pareigas, talkinti iš Varnių perkeltai kunigų seminarijai pakvietė jį vyskupas Motiejus Valančius. Tuo metu Baranauskas buvo patekęs į rusų valdžios, tiksliau – Peterburgo akademijos naujojo rektoriaus, nemalonę, o Valančius turėjo sukaupti naujas pajėgas Kaune kuriamai kunigų seminarijai, nes dalis buvusios Varnių seminarijos dėstytojų ir rektorius buvo caro valdžios represuoti. Reikia pažymėti, kad Katalikų bažnyčios vadovybę ir seminarijas visiškai kontroliavo carinė administracija, o vyskopus turėdavo patvirtinti pats caras. 1866 m. Baranauskas jau buvo pasižymėjęs savo neeiliniais gabumais ir veikla. Užtat Valančius, bijodamas,

A. Baranauskas (pirmas iš kairės) su Kauno vyskupijos kapitula. Apie 1897 m.

Seinai XX a. pradžioje.

kad jo, kaip kandidato į dėstytojus, gali nepatvirtinti rusų valdžia, pirmiausia Baranauską skyrė katedros vikaru ir tik nuo 1866 m. gruodžio patikėtos jam pedagogo pareigos.

Kaunas tuo metu buvo stipriai kontroliuojamas caro valdžios pareigūnų. Savotiškas namų areštas taikytas Žemaičių vyskupui, specialiai tuo tikslu čia iš Telšių perkėlus vyskupiją. Represijas atjautė taip pat seminarija ir jos dėstytojai. Vyskupas Valančius, lygindamas seminarijos sąlygas Varniuose ir Kaune, taip prakalbo į klierikus: „*Atvažiuavote iš sodžiaus į miestą, ten mes buvome liuosi, čia reikia būti atsargiems, nebūkite kaip daržinė pavasarį atvira, čia mus šnipaus, čia būsime kaip kalėjime.*“ (Pagal E. Aleksandravičiaus „Giesmininko kelią“) Tai buvo, be abejo, svarbi priežastis, dėl kurios nutilo ir Baranausko poetinė mūza. Dėl to jis ir tuo metu nerašė dienoraščių, kuriuose jaunystėje atskleidavo savo vidinį pasaulį. Net laiškuose kalbininkams, pasak monografijos autoriaus, apie save patį labai mažai rašė. Be abejo, taip buvo elgiamasi ir dėl savo, ir seminarijos saugumo.

1884 m. balandžio 11 d. Baranauskas paskiriamas Žemaičių vyskupu sufraganu. Nuo tada jis kažkiek užmetė ir kalbotyrą, nors draugą kalbininką

tikino: „*ar šioji ar tokį darbą turėsiu, vis lietuviškos kalbos nepamesiu ir meilės Tamstos neaušysiu*“ (iš laiško H. Vėberiu). Tačiau praėjus porai metų laiške tam pačiam draugui prisipažino: „*Per šį laiką nieko lietuviškai neberašiau. Ką gi berašysi, kad spausdinti žemaitiškomis, t. y. savotiškomis literomis užginta.*“ Nuo tada vis daugiau savo laisvalaikio vyskupas skyrė matematiniam tyrimams. Nors jo, kaip mėgėjo, pasiekimai šioje srityje buvo stebėtinai dideli, daugelis ši jo aistringą darbą vertina kaip nereikalingą jėgų ir talento švaistymą. Iš tiesų toks jau šio žmogaus charakteris – jeigu ko imdavosi, tai dirbdavo nuodugnai, negailėdamas savo jėgų nei sveikatos. Tačiau ar gilinimasis į matematiką buvo betikslis ir nesuderinamas su teologija bei vyskupo pareigomis? Matematiniai galvosūkių buvo ne tik proto lavinimo pratybos. Kaip teigia E. Aleksandravičius, „*Baranauskas keldamas klausimus dėl skaičių aibių, isties suko galvą dėl transcendencijos apibrėžčių.*“ Apie Dievo sukurtos visatos neaprepiamumą ir jos sąsają su skaičių pasauliu būsimasis vyskupas svarstė dar būdamas dėstytoju Peterburgo dvasinėje seminarijoje. Į matematinius galvosūkius žvelgė teologo, ieškančio Dievo begalybės įrodymo,

akimis. Matematikoje ieškojo taip pat vis labiau įsitvirtinančios materialistinės pasaulėžiūros paneigimo. Tam tikra prasme tai irgi siejosi su dvasininko pareigomis. Jaunesniajam kolegai Adomui Dambrauskui-Jakštui, kuris taip pat turėjo polinkį matematikai, Baranauskas taip aiškino savo matematinių darbų prasmę: „*Daugelį amžių visoki mokslai buvo išimtinai dvasininkų rankose; o šiais laikais tikslieji mokslai, kuriais netikėliai piktnaudžiauja prieš šv. Tikėjimą, jo gynėjus, dar labiau įpareigoja iš pagrindų dirbti tų mokslų srityje, kad tuo pačiu ginklu, kuriuo kovoja prieš šventą bažnyčią, jie būtų nugalėti.*“ Laikui bėgant Baranauskas vis mažiau pradėjo tikėti matematikos galia, o gal tiksliau – savo matematiniu pajėgumu šio mokslo pagalba išspręsti teologijos klausimus. Tapęs Seinų vyskupu, visas savo jėgas skyrė tiesioginėms vyskupo pareigoms.

1897 m. pabaigoje pradėjęs eiti sunkias Seinų vyskupo pareigas Antanas Baranauskas jau buvo gerokai gyvenimo išvargintas. 62 metų sulaukusiam dvasininkui gydytojai patarė tausoti sveikatą, daugiau ilsėtis, tačiau geležine valia nuo jaunystės pasižymintis Baranauskas neleido sau tokios pramogos. Sudėtinga buvo Seinų vyskupijos situacija dėl tautinių lenkų ir lietuvių konfliktų bažnyčiose ir dėl carinės Rusijos administracijos spaudos. Vyskupas, kaip Katalikų bažnyčios valdytojas ir kartu caro valdininkas, turėjo suderinti kartais nesuderinamus dalykus. Kaip tikras apsigimęs perfekcionistas, norėjo tai padaryti labai gerai. Jau pirmomis savo darbo dienomis išsiuntinėjo į parapijas „Piemenišką gromatą“, kuri buvo skaitoma 1898 m. sausio mėnesį ir sutvirtino lietuviškosios vyskupijos dalies pasitikėjimą religiniu ir tautiniu lygiateisiškumu su lenkiškai kalbančia vyskupijos dalimi. Kiek vėliau vyskupas išsiuntinėjo į parapijas anketas, kuriose reikalavo tikslios informacijos apie pamaldų eigą bažnyčiose ir visą

bažnytinę veiklą, ypač apie kalbos vartojimą pamaldose ir katekizacijoje. Vyskupas, susipažinęs su kiekvienos parapijos situacija, siekė pagerinti sielovados kokybę ir teisingai išspręsti vis labiau įsiliepsnojančius lenkų ir lietuvių konfliktus dėl kalbos vartojimo pridėtinėse pamaldose. Lietuviai tikėjosi, kad garsus lietuvis vyskupas spręs ginčus jų naudai, bent kiek įsijausdamas į tautinio atgimimo dvasią, tačiau dėl to dažnai tekdavo nusivilti. J. Vileišis, prisimindamas pokalbį su Baranausku jo išventinimo vyskupu Peterburge metu, rašė: „Užklaustas, ką jis mano apie mūsų tautišką jį judėjimą ir raštenybę, vyskupas prašė neužmiršti, jog pirmiausia ans esąs dvasiškuoju ganytoju ir jo priedermė esanti lygiai atsinešti prie visų tautų: kunigai, sako neprivalo užsiimti tautyste, o vien tik krikščionyste, kuri turinti būt pastatyta visada ant pirmos vietos.“ Panašiai atsakė per tas pačias iškilmes ir lietuviams studentams, kurie, matydami, kad Baranauskas atvirai demonstruoja lietuviybę, paklausė apie tautinę vyskupo misiją Seinuose: „Vysk. Baranauskas atsiliepęs – lenkiška ir lietuviška kalba jam esą lygiai brangios. Išmintingai. Važiuoja į tokią vyskupystę, kur reikės gesyti neapykantą ir vienui ir kitų“ („Tėvynės sargo“ redaktorius D. Tumėnas).

Be abejo, jautraus menininko Antano Baranausko širdyje neužgeso meilė tėvynei ir gimtajai kalbai atvykus į Seinus. Ar galėjo žmogus, tiek jėgų skyręs tos kalbos tyrinėjimui ir norminimui, jos nepamilti? Tačiau Baranauskas tapo vyskupu ir jis, kaip visų tikinčiųjų tėvas, buvo linkęs vėliau kiek nuskriausti artimesnius tėvynainius, nei būti neteisingas mažiau artimiems. Pavyzdžiui, Vištyčio parapijoje, kur lenkų buvo labai nedaug ir bažnytinis gyvenimas buvęs visiškai lituanizuotas. Atvykęs Baranauskas lenkų prašymu skyrė jiems vieno sekmadienio per mėnesį pamaldas. Be to, siekdamas užtikrinti tautų vienybę, per visas pamaldas įsakė mišriai

vartoti abi kalbas: Evangelija skaitoma lenkiškai, rožinis giedamas lietuviškai. Siekė patenkinti visų kitų parapijų poreikius pagal deklaruojamą tautinę sudėtį, proporcingai įvesdamas į pamaldas abi kalbas. Tačiau dėl to kilo tik dar didesnė sumaištis ir nepasitenkinimas: „*Tai gi lietuviai, panašiai kaip jų bendraparapijiečiai lenkai malda vo vyskupą padėti išsiskirti. (...) Ši situacija niekais vertė utopiškas A. Baranausko viltis, kad galima sukurti visiškai dvikalbę bendruomenę, rodyti daugiakultūrinio (dvikultūrinio) tapatumo patrauklumą*“ (E. Aleksandravičius). Baranauskas puoselėjo unijines tradicijas, neatsižvelgdamas į besikeičiančius laikus ir kylančias vis didesnes tautines aspiracijas, dėl to tai niekam neišėjo į gera. Kaip teigia E. Aleksandravičius, „*vyskupo A. Baranausko pastangos patenkinti kuo įvairiausius norus, tačiau nesukeliant per daug aštrių skyrybų, buvo skausmingos ir tikintiesiems, ir kunigams, ir galiausiai jam pačiam*“. Ko siekė Baranauskas, stengdamasis vienyti dvi istoriškai susijusias, tačiau smarkiai susipriešinusias tautas tada, kai reikėjo ginti silpnesniųjų, jo gentainių, interesus? Į šį klausimą gal iš tiesų tiksliau atsakys tolesni istoriniai tyrinėjimai, bet jau dabar aišku viena – jis, atsisakęs visų kitų anksčiau jį užvaldžiusių pomėgių, sulaukęs garbaus amžiaus, priėmęs atsakomybę už visą vyskupystę, visą save atidavė šioms pareigoms, siekė būti geriausias, teisingiausias ganytojas ir Katalikų bažnyčios gynėjas. Siekiant pastarojo tikslo, jo manymu, reikėjo vienyti su lenkais, kad galima būtų atsispirti rusifikacijai ir stačiatikių tikėjimui. Tautiniai lietuvių tikslai lyg ir buvo atidėti į šalį. Tai lietuvių atgimimo veikėjų akyse ir vėlesnių kartų iki šiol ryškiai mažina deramą Baranausko pripažinimą, o lenkai jo pastangų vyskupavimo laikotarpiu taip pat iki šiol deramai neįvertina.

Negalima visgi teigti, kad Baranauskas nuopelnai vyskupaujant Seinuose

lietuviams nebuvo reikšmingi. Buvę labai svarbu, kad į šį garbingą postą pirmą kartą Seinuose paskirtas jau pagarsėjęs savo veikla lietuvis. Ir vėl pacituosiu knygos „Giesmininko kelias“ autorių: „*Nesvarbu, kad tautinė lietuvių spauda pliekė archajiškai unijines vyskupo pažiūras, nesvarbu, kad mėgindamas išlaikyti objektyvumą, vyskupas dažnai stoda vo lenkų pusėn, tačiau Seinų ir Punsko lietuviams buvo gana paties fakto, jog vyskupas Baranauskas yra lietuvis, kreipiasi į juos lietuviškai*.“

Baranauskas buvo labai gerbiamas. Vizitacijų metu, ypač Punsko parapijoje, vyskupas buvo sutinkamas su gražiausiais audiniais, gėlėmis papuoštais vartais, jį pasitikdavo ir išlydėdavo raiteliai, persijuosę raštuotais rankšluosčiais. Visa tai sukeldavo Baranausko pasigėrėjimą. Reikia pripažinti, kad Seinų vyskupas nemažai prisidėjo prie lietuviškosios Užnemunės dalies bažnyčių lituanizacijos. Iš Vytauto Merkio surinktų medžiagų, iš Seinų seminarijos auklėtinių prisiminimų puikiai žinome, kaip nuo krikščionybės priėmimo laikų Lietuvoje lenkų dvasininkija vykdė per bažnyčias krašto lenkinimo politiką ir daugelyje bažnyčių lietuvių, nesuprasdami kalbos, meldėsi lenkiškai. Baranauskas, remdamasis savosios anketos duomenimis, daugelyje bažnyčių lietuvinio religines apeigas, Šventojo Rašto skaitymą. Tik pradėjęs vyskupo darbą, išsiuntinėjo į visas parapijas savo paties išverstą į lietuvių kalbą katekizmo rankraštį ir suorganizavo jo perrašinėjimo darbą. Kaip kalbininkas nesitenkino ankstesniais Šv. Rašto vertimais, užtat pats be jokio poilsio po 12–15 valandų per parą ėmėsi jį versti, išnaudodamas savo poetinius ir muzikinius sugebėjimus kūrė lietuviškas giesmes, tobulino kitus religinius tekstus. Išvertęs tris penktąsias Senojo Testamento, bedirbdamas šį darbą klūpsčia, 1902 m. lapkričio 26-osios vėlyvą vakarą Seinų vyskupas iškeliavo iš šio pasaulio.

LAISVĖS AKMUO

Akmenie,
Nors ir paprastas esi –
Tu mums vis didis būsi.
Akyse nors bevertis,
Širdyje daug brangesnis.

Lyg žmogus tari žodį,
Skelbi protėvių mintį.
Esi žemės dovana,
Laisvės žiedais papuošta.

Onutė Karaneckaitė
Punsko Kovo 11-osios bendrojo
lavinimo licėjaus I klasė

Paminklinis akmuo Kampučių kaime
Kovo 11-ajai - Lietuvos Nepriklausomybės
atkūrimo dienai atminti

Įmonė EMISKAR
Vitas Pečiulis
Mokyklos g. 35
16-515 Punskas

Kokybiškai ir greitai montuojame
oro kondicionierius bei šilumos siurblius.
Parenkame reikiamą
kondicionierių/šilumos siurblių bei
užtikriname konkurencingas kainas.

Tel. 502 026 107
emiskar@wp.pl

Brangi Sese ir Tetuke!!!

*Džiaugiamės, kad Jūs esate ir galime aplankyti.
Jūs visada pilna džiaugsmo,
nors gyvenime buvę ir liūdesio.
Buvote ir toliau esate labai kantri ir atlaidi.
Mes Jus mylime ir mylėsime.*

85-ojo gimtadienio proga
Anelę Vaicekauskienę iš Vaitakiemio sveikina ir
sveikatos bei džiaugsmo akyse linki

Mylinti sesuo Birutė, Petras ir Irena su šeima,
Danutė ir Romas su šeima

Brangioji mama, močiute,
promočiute, propromočiute,

*Nenurimk, širdie, išplakus šitiek metų,
Patyrus visko: vargo ir džiaugsmų.
Tegul gyvenimas metus iš naujo rašo
Ant sidabrinųjų Jūsų smilkinių.*

Vasario 27 d. **Julija Ivoškienė** iš Valinčių šventė
95-ąjį gimtadienį. Ta proga ją sveikina

Dukra, sūnus su šeima bei anūkai,
proanūkiai ir proproanūkė

*Kaip laikas greit metus skaičiuoja!
Jis bėga lyg sraunus vanduo.
Ir nors šiandieną Tu gimtadienį šventi,
Tau metų tiek, kiek Tu jauti širdy.
Į Tavo saugomus namus
Bus gyvas visada takelis.
Ir gimtadienių daug dar bus,
Bet šiandien pirmą tostą keliam.*

Kovo 25 d. gimtadienį švęs
Jurgis Grigutis iš Žvikelių.
Linkime daug sveikatos, stiprybės,
džiaugsmo ir Dievo palaimos.

Žmona ir vaikai su šeimomis

Visi svajojame apie meilę, visi norime įsimylėti, tačiau mažai kas susimąsto,
kad meilę suradus reikia daug daugiau pastangų nei ją rasti.
Prieš penkiasdešimt metų du, Veronikos ir Jono, takai į vieną platų kelią susiliejo.
Kelias, kuris buvo ilgas, ne tik džiaugsmo, bet ir sunkumų pilnas,
o auksinės vestuvės – prasmingo bendradarbiavimo vaisius.

*Gyvenime kliūtys visai nesvarbu, nes Jūs mokėjote būti kartu.
O meilė juk suartina krantus, ji net didžiausius viesulus nutildo.
Sakoma, jog mylėt – vadinasi, gyvent, ne vien tik būti!
Ši laimė aplanko tik tuos, kurie gyvenime buvo kartu.
Už negandų kančią, už begalę vargo lemtis dovanojo Jums meilę vaikų.
Lai niekad neišblėsta mylinčių širdžių ugnis,
Lai niekad neužgęsta Jūsų sukurtas šeimos židinys.*

Veroniką ir Joną Ivoškus, per pastarąjį pusamžį tapusius tėvais, seneliais ir proseneliais, sveikina

Dukros ir sūnūs bei anūakai su šeimomis

KVIEČIAME DALYVAUTI VELYKINĖJE PARODOJE 2022

Visus, didelius ir mažus, kas nori, sugeba ir gali:

- numarginti tradicinius margučius,
 - surišti verbas,
 - iškirpti karpinį – užuolaidėlę,
 - išausti, nupinti ar nuvyti juostą,
 - sunerti šiaudų sodą,
 - pagaminti velykinį atviruką,
 - sukurti velykinę kompoziciją,
- kviečiame su savo darbais dalyvauti XXIV velykinėje parodoje.
Dalyvauti galima vienoje ar keliose kategorijose.

Savo darbus prašom pristatyti į tautodailės dirbtuves
iki **2022 m. balandžio 15 d.**

Prie darbų prašom parašyti vardą, pavardę, amžių.
Dailiai, laikantis tradicijų atliktų darbų autorių laukia
dovanos.

Parodos atidarymas vyks **2022 m. balandžio 24 d.**
(per Atvelykį) **10 val.** LLEKD būstinėje
(Punsko ambulatorijos pastate).

LLEKD

Lietuvos žiniasklaida

2022 02 25–03 11

Kaip sakė vienoje Žinių radijo laidoje žurnalistas Aurimas Perednis, „praktiškai visų televizijų, radijų ir portalų eteris nusidavęs dviem arba viena – pilka, niūria spalva: karas“. Tikrai taip. Labai sunku rasti žiniasklaidoje medžiagos, kuri visiškai nesisietų su karu Ukrainoje. Nesvarbu, ar kalbėtume apie politiką, ekonomiką, kultūrą ar sportą.

Per radijo stotis nuolatos skelbiamas raginimas priglauti nuo karo į Lietuvą atbėgusius „brolius ukrainiečius“. Anot naujienų agentūros BNS, vidaus reikalų viceministras Vitalijus Dmitrijevas jau antrą karo dieną teigė, kad „yra 11 tūkst. apgyvendinimo vietų savivaldybėse, neskaičiuojant pilietinių iniciatyvų, kai žmonės siūlo savo butus ir kitas turimas gyvenamas patalpas“.

<...> Pasak V. Dmitrijevo, planuojama, kad pabėgėliai atvyktų per sieną su Lenkija, pasienyje jau įrengti du pasitikimo punktai Lazdijų rajone ir Kalvarijos savivaldybėje, ten budi šauliai ir pasieniečiai. Toliau pabėgėliai būtų siunčiami į du registracijos centrus Alytuje, kur iki trijų parų būtų suteikiama laikina nakvynė, maitinimas, o vėliau žmonės paskirstomi po savivaldybių pasiūlytas apgyvendinimo vietas.“

Prie Rusijos ambasados vyksta kasdieniai mitingai, smerkiantys Ukrainos užpuolimą. Nuo pirmos karo dienos pradėta rinkti parama Ukrainai parodė, kad lietuviai neabejingi kenčiantiems ukrainiečiams: labdaros labai greitai surinkta kelis kartus daugiau, nei planuota, žmonių net paprašyta kol kas susilaikyti.

Lietuvoje apgyvendinti ir iš Madeiros į Vilnių atskridę penkiasdešimt ten atostogavusių ukrainiečių, dėl karo negalėjusių grįžti namo.

„Pagalbos ranką Ukrainai tiesia minios Lietuvos žmonių: plūdo atiduoti rūbų, patalynės“, – rašė portalas lrt.lt.

„Raudonojo kryžiaus komunikacijos vadovė Luka Lesauskaitė LRT teigė nesitikėjusi, kad susirinks tiek daug žmonių.“

„Vakar žinutę paskelbėme jau pakankamai vėlai, bijojome, kad sekmadienį žmonės nesirinks. Aš pati negaliu patikėti, kiek čia žmonių. Turbūt toks vaizdas yra ir kituose miestuose, – tvirtino L. Lesauskaitė. – Vis dėlto poreikis, kokį mes gavome, yra milžiniškas. Šiltų drabužių reikia apie 40 tūkst. tonų, miegmaišių apie 1 tūkst. tonų, pledų, antklodžių – 7 tūkst. tonų. Vilkių bus tikrai ne vienas. Jos keliaus į logistikos centrą, o po to bandysime pasiekti žmones, kurie dabar yra Ukrainoje, slepiasi bunkeriuose“, – vylėsi Raudonojo kryžiaus komunikacijos vadovė.“

Ne visi piliečiai vieningai smerkia Rusiją ir besąlygiškai palaiko Ukrainą. Visuomenėje kilo ažiotažas dėl dizainerio Juozo Statkevičiaus, dainininko Gyčio Paškevičiaus sūnaus, atlikėjo Selo – Egidijaus Dragūno nuomonės apie karą Ukrainoje, kurios švelniai sakant ne visai sutapo su vyraujančia oficialia Lietuvos pozicija.

E. Dragūnas savo paskyroje instagrame pasisakė: „Tie, kurie sėdi ten ir šaudosi, vyksta natūralus planetos išvalymas. Tegul jie ten b*** šaudosi, tegul jie ten šika. Aš už taiką ir geriu alų.“

Į tai sureagavo ir šou luomo nariai, ir radijo stotys, ir koncertų organizatoriai: neikit, žmonės, į jo koncertus, „jis – absoliutus degradas, kuriam nekaltų vaikų žudymas yra pasaulio apsivalymas!“, „tai smūgis žemiau juostos“ ir t. t. Sureagavo ir teisėsauga: pradėjo tyrimą siekiant įvertinti,

ar nepadaryta nusikalstama veika, numatyta Baudžiamojo kodekso 170 str. 3 d. Jame teigiama, kad tas, kas viešai kurstė smurtauti, fiziškai susidoroti su žmonių grupe ar jai priklausančiu asmeniu dėl amžiaus, lyties, seksualinės orientacijos, neįgalumo, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų... O baudžiamas už tai bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki trejų metų. Tiesa, tarp Selo žodžių raginimą smurtauti gerai paieškoję gali užtikti nebent tyrėjai.

Dainininko G. Paškevičiaus sūnus sukėlė pykčio bangą socialiniuose tinkluose pareiškęs, kad žuvusius kare vaidina aktorai, o jis pats nejaučia nei baimės, nei gailesčio.

Matyt, tokie „ne visai geri“ pasakymai turėjo įtakos ir valdžios norui (beje, ne pirmą kartą), kaip delfi. It rašė politologas Kęstutis Girnius, „drausminti kitaip, taigi ne taip galvojančius respublikos piliečius“. Mat policija pranešė nustačiusi galimus Visuomenės informavimo įstatymo pažeidimus dėl neskelbtinos informacijos platinimo ir imasi visų įmanomų priemonių, siekdama užkirsti kelią jos sklaidai. Beje, Lietuvos radijo ir televizijos komisija per pastaruosius dešimt metų ne kartą stabdė rusiškų TV kanalų rodymą ilgesniam ar trumpesniam laikui, nes komisijai pasirodydavo, kad rusiški kanalai propaguoja karą arba neigia, sakykim, Krymo okupaciją. Tiesa, ne vienam tokiems atvejais kildavo klausimų apie informacijos laisvę ir minčių, kad tai daroma dėl to, jog valdžia nepasitiki savo piliečiais. Jie juk nesugeba atskirti pelų nuo grūdų.

Jau minėtas K. Girnius straipsnyje „Kova su dezinformacija ar

nepasitikėjimas piliečiais?“ portale delfi.lt rašo: „Kas yra dezinformacija apie karą Ukrainoje? Ar Rusijos pajėgos beatodairiškai puola ir bombarduoja civilinius objektus? Vieningos nuomonės nėra. Tame pačiame žurnalo „The Economist“ numeryje reiškiamos dvi skirtingos nuomonės.

Viename straipsnyje rašoma, kad įsibrovėliai ribotai naudojo artileriją, kuri tradiciškai buvo bene pagrindinis sovietų ir Rusijos armijų ginklas, tačiau yra mažiau tiksliai nei kiti ginklai, galbūt norėdama išvengti perteklinių civilių aukų. Ribotai vartojama ir karinė aviacija dėl panašios priežasties. Kitame straipsnyje rašoma, kad V. Putinas siekia apsupti pagrindinius miestus ir savo sunkiąja ginkluote tyčia nužudyti jų civilius gyventojus, o tai – karo nusikaltimas. Be to, kas tiesa šiandien, gal nebus rytoj, ir atvirkščiai.

<...> Nežinia, kaip policija elgsis su naujai suteiktais įgaliojimais, bet yra pagrindo manyti, kad bus jais piktnaudžiaujama. Vilniaus apylinkės prokuratūra pradėjo ikiteisminį atlikėjo E. Dragūno tyrimą dėl viešo kurstymo smurtauti. Apie Rusijos invaziją į Ukrainą E. Dragūnas pasakė savo paskyroje instagrame. <...> Pasisakymas neskoningas, vulgarus, kaip ir E. Dragūnas, bet kurstymo smurtauti nematau.

<...> Išvis man sunkiai suprantamas susirūpinimas karo propaganda ir dezinformacija. Šiomis dienomis viešoje erdvėje labiau matomos Ukrainos negu Lietuvos vėliavos, Ukrainos mėlyna ir geltona negu mūsų trispalvė, piliečiai masiškai aukoja ukrainiečiams, pasiryžę priimti dešimtis tūkstančių bėglių. Tokios vienybės nematyti nuo Sąjūdžio dienų.

Ar valdžia to nepastebėjo, ir ji tiek nepasitiki savo piliečiais, kad mano, jog šie negebės atsispirti prieš propagandą? Žmonės verti labiau jais pasitikinčios valdžios.“

Nors Lietuvos valdžia ramina gyventojus, kad kol kas tiesioginės

*Imam gėlą širdin ir dalijam perpus,
Gal nors maža dalele ji lengvesnė Jums bus.*

Kovo 1 d. mirė Onutė Nevulienė, „Lietuvių namų“ Seinuose kolektyvų dalyvio Gedimino Nevulio žmona. Su dideliu liūdesiu užjaučiame Jus, mielas Gediminai, skaudžią netekties valandą. Linkime stiprybės.

**Kartu liūdintys Seinų „Lietuvių namų“ darbuotojai ir kolektyvai,
tarp jų kapelos „Šalcinis“ ir
Lenkijos lietuvių šv. Kazimiero draugijos vyrų kvarteto dalyviai**

grėsmės šaliai nėra, ir ragina nepanikuoti, tačiau žmonės tokiais atvejais remiasi savo logika – ėmė kaupti ilgai negendančias prekes. Juk žinoma nuo seno, kad kariniai konfliktai pasaulyje daro didelę įtaką ekonomikai.

„Neberanda pirkti druskos – prekybininkai dairosi į Pakistaną“, – rašė portalas lrytas.lt. „Prekybos tinklas „Maxima“ iš prekybos išėmęs visas rusiškos ir baltarusiškos kilmės prekes, taip pat prekes, kurių gamintojams ar tiekėjams ES yra pritaikiusi sankcijas. Rusiškos kilmės druskos šio prekybos tinklo asortimente nėra jau seniai, o baltarusišką druską iš prekybos išėmė dar prieš mėnesį. Dėl to buvo gerokai padidinti ukrainietiškos druskos kiekiai. Tačiau dėl karo druskos gamyklos veikla Ukrainoje buvo sustabdyta.

„Intensyvią alternatyvių druskos tiekėjų paiešką vykdome jau kurį laiką. Druskos papildymas jau yra pakeliui į parduotuves. Šiuo metu mūsų asortimente yra druskos iš Lenkijos, Kroatijos, Slovėnijos, Ispanijos, Belgijos ir Pakistano“, – kalbėjo Komunikacijos ir įvaizdžio departamento direktorė Ernesta Dapkienė.“

Panašiai portalui kalbėjo ir „Rimi Lietuva“ atstovė: „Mūsų sandėlyje yra tam tikrų druskos atsargų, tiekimas į parduotuves vyksta, atitinkamai papildžius parduotuvių atsargoms papildomos ir lentynos. Kaip toliau

vystysis situacija, prognozuoti yra sunku, mes ieškome galimybių užsitikrinti didesnes tiekimo galimybes.“

Nuolatos kelis pastaruosius mėnesius kylančios degalų kainos erzino vairuotojus, ypač prisiminus pandemiją prieš kokius pusantrų metų, kai litras benzino nekainavo nė euro. Juk ir 1,4 Eur už litrą tikrai daug. Tačiau prasidėjus karui Ukrainoje kainos ėmė kilti kasdien. Ir ne po 2–3 centus. Gerai pietiniams Lietuvos regionams – arti Lenkija. Kitur gyvenantiems vairuotojams pasirinkimas nedidelis.

„Jau tampa sunku patikėti tuo, ką vairuotojai mato švieslentėse: degalų kaina netrukus pasieks 2 eurus už litrą“, – rašė lrytas.lt. „Jei taip ir toliau, aš parduodu automobilį ir visur važinėju dviračiu“, – pusiau juokais, pusiau rimtai komentavo vairuotojai socialiniuose tinkluose.

„Jau prieš Rusijos karą naftos kaina buvo pakankamai didelė. Žalavinė nafta siekė virš 90 JAV dolerių už barelį, o šiuo metu kainuoja 127 dolerius“, – sakė SEB banko ekonomistas Tadas Povilauskas.

Ekonomistas taip pat pažymėjo, kad kainos priklauso ir nuo kainodaros, kurią siūlo „Orlen Lietuva“, o jie esą siūlo tarptautines kainas, todėl dienos eigoje kainos stipriai šokteli.

<...> Pasak T. Povilausko, didelės naftos kainos gali daryti įtaką vartojimui.“